

مسیر پژوهش های کنونی حسابداری*

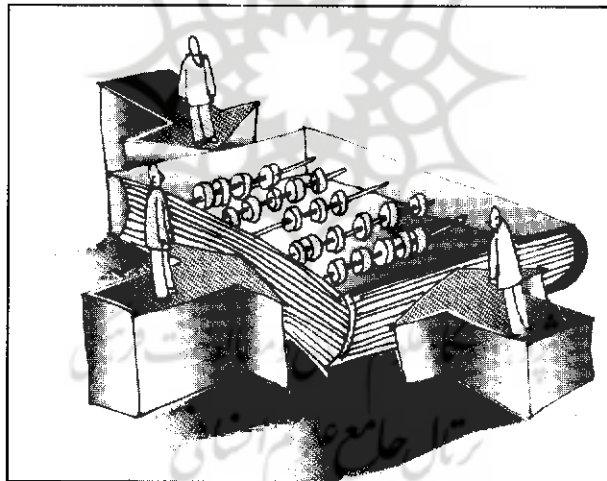
دکتر علی ثقفی
امیر پوریان‌سب

آغاز مسیر

پژوهش های مبتنی بر بازار و حسابداری اثباتی اساساً از تکامل موازی اقتصاد و نظریه های مدیریت مالی (مانند فرضیه های بازار کارا و نظریه کارگزاری) نشأت می گیرند و بر آن هستند تا نتایج تجربی را برای فرضیه های آزمون پذیر بیابند. همچنین وضع کنونی پژوهش حسابداری نیز از نیروهای پیش گفته اما با یک دگرگونی برگرفته شده است. از

چشم انداز نظری، فرضیه های بازار کارا مانند گذشته مفروض تلقی نمی شود بلکه خود به یک عرصه پژوهش منطقی تبدیل شده اند. افزون بر این، برطبق یافته های چند پژوهش پرسش کاوی^۱، یک ناخرسندی عمومی از ماهیت طراحی آزمون ها و دست آوردهای این پژوهش ها وجود دارد.

پژوهش های کنونی، در واقع بازگشتی به اصول

پژوهش های کنونی، در واقع بازگشتی به اصول ارزش گذاری، تحلیل گری بنیادی، و همان گونه که پیش از این گفته شد، (تا اندازه ای) آزمون های کارایی بازار است.

مقدمه

در شماره گذشته، مقاله ای از نگارندگان با عنوان «پژوهش های تجربی» به چاپ رسیده است که ابتدا سه رویکرد عمده به پژوهش و نظریه حسابداری شامل رویکردهای سنتی، پژوهش های مبتنی بر بازار، و اثباتی را معرفی می کند و سپس خلاصه ای از یافته های پژوهش های

حسابداری به دست می دهد. این

مقاله کوششی برای تکمیل پژوهش های تجربی حسابداری است. بنابراین به خوانندگان عزیز توصیه می شود پیش از خواندن این متن به آن مراجعه کنند.

در آنجا محور تاکید بر مسیر گذشته پژوهش های حسابداری قرار داشت. اما در این مقاله نگارندگان می کوشند تا مسیر پژوهش های کنونی را با نگاه به آینده نشان دهند.

بازاندیشی در روابط پایه ای قیمت/ سود انجامید. شواهدی که نشان دادند می توان از قیمت ها برای پیش بینی سودهای آینده استفاده کرد پژوهشگران را به این آگاهی و باز آگاهی از طراحی پژوهش ها رساندند که قیمت ها نه تنها به تغییرات در سودهای جاری بلکه به تغییرات در سودهای مورد انتظار نیز واکنش نشان می دهند. برای همراهی با این مسیرهای پژوهشی، بازگشت به تحلیل های بنیادی اجتناب ناپذیر بود.

او^۱ و پن مان^۲ (۱۹۸۹) بر این نکته صحت گذارده اند:

داعیه های زیادی برای کارایی بازار با تکیه بر اطلاعات همگانی در دسترس وجود دارد، اما (زمانی که آدمی آزمون های تحلیل گری فنی را بررسی می کند، به طرز شگفت انگیزی پی می برد) پژوهش های اندکی پیرامون داعیه های رقیب یا تحلیل گری بنیادی صورت گرفته است.

بازنگری پژوهش بال و براون

پژوهش او (۱۹۹۰) شاید بهترین نماینده از روند اولیه در بازنگری پژوهش بال و براون باشد. ما این مطالعه را به تفصیل توصیف می کنیم. زیرا پژوهش وی در نقطه مقابل پژوهش بال و براون طراحی شده است. پیکره ۱ نتایج مهم پژوهش او را خلاصه می کند. او همانند بال و براون شرکت ها را به دو مقوله خوش خبر و بدخبر تفکیک می کند. منحنی هایی که با E^+ و E^- مشخص شده اند در حقیقت بدل های مطالعه بال و براون هستند و به ترتیب نشان می دهند که آیا سودهای گزارش شده شرکت ها بالاتر (خوش خبر) یا پایین تر (بدخبر) از سودهای پیش بینی شده با مدل سری های زمانی هستند.

او آن گاه این تحلیل را به بخش بندی شرکت ها بر مبنای سودهای سال جاری و پیش بینی سودهای سال آینده بسط و تعمیم می دهد. وی مدلی را طراحی کرد که بتواند پیش بینی کند آیا سودهای گزارش شده سال بعد، بالاتر

ارزش گذاری، تحلیل گری بنیادی، و همان گونه که پیش از این گفته شد، (تا اندازه ای) آزمون های کارایی بازار است. دیگر، قیمت ها یا بازده ها مفروض دانسته نمی شوند، بلکه داده های حسابداری فقط از حیث توجیه فایده مندی شان آزمون می شوند. دیگر، بر رفتار سهام در واکنش به اطلاعات حسابداری تاکید نمی شود. به جای آن به پیش بینی خاصه های حسابداری (مانند بازده حقوق مالی و ارزش دفتری) و رابطه شان با ارزش های ذاتی یا بنیادی شرکت پرداخته می شود. هم چنین محور تمرکز به سوی اطلاعات برگرفته از داده های حسابداری و رابطه شان با ارزش، چرخیده است. به علاوه، ارزش به ارزش های انعکاس یافته در قیمت های سهام منحصر نمی شود. بلکه می تواند ارزشی دیگر باشد. اگر چه این تغییر تمرکز، بازگشتی به روح یا اندیشه ذاتی رویکرد کلاسیک است (که بنا بر آن داده های حسابداری می توانند اطلاعاتی را درباره ارزش به دست دهند)، اما، با آن تفاوتی عمده دارد.

زیرا روابط تعیین شده را باید با آزمون های تجربی توجیه کرد و برای این کار باید مدل هایی با زیرساخت های نظری نیرومند بسا کرد.

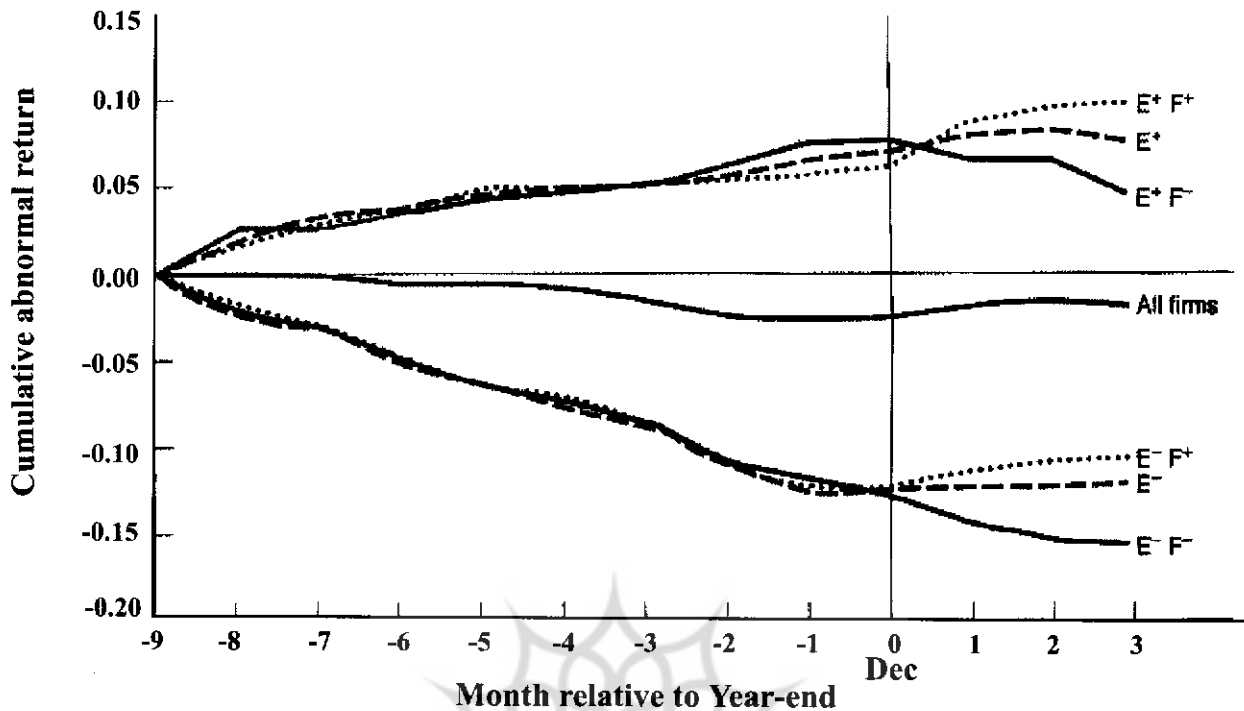
بنابراین، به تعبیری، رویکرد کنونی عناصری را از رویکردهای کلاسیک و پژوهش های مبتنی بر

بازار وام می گیرد، آنها را با هم می آمیزد و سرانجام مسیر آینده را نشان می دهد. گفتنی است که ابتدا، این روند با پژوهش های مبتنی بر بازار آغاز شد. اما بعداً تا اندازه زیادی با یافتن کاربردهای عملی مدل های ارزش گذاری نظری، که تقریباً همگی در نیم سده گذشته در نوشته های کلاسیک شرح و بسط یافته بودند، تأیید شد.

اکثر پژوهش های تجربی، ابتدا به عنوان فیلترها یا پالاینده هایی برای مطالعات محتوای اطلاعاتی به حساب می آمدند. با وجود این، تفاوتی اساسی بین این ها وجود ندارد. پژوهش هایی که پیرامون تنوع بخششی ضریب همبستگی واکنش سودها در میان شرکت ها به ثمر رسیده به

پژوهش های کنونی، در واقع بازگشتی به اصول ارزش گذاری، تحلیل گری بنیادی، و (تا اندازه ای) آزمون های کارایی بازار است

بیکره ۱: نتایج پژوهش او

منبع:

Ou, Jane A., "The Information Content of Nonearnings Accounting Numbers as Earnings Predictors," journal of Accounting Research (Spring 1990), pp.144-162 Figure on p. 158.

ساده خواهد بود.

او در مدل پیش بینی اش از ۸ متغیر زیر استفاده کرد:

۱. درصد رشد نسبت گردش موجودی ها
۲. درصد رشد نسبت گردش جمع دارایی ها (جمع دارایی ها به فروش ناخالص)
۳. تغییر سود تقسیمی هر سهم نسبت به سال قبل

(خوش خبر = F^+) یا پایین تر (بدخبر = F^-) از سودهای

پیش بینی شده با مدل سری های زمانی هستند. حاصل کار به تشکیل چهار پرتفولیو انجامید که در نمایشگر ۱ خلاصه شده اند.

پیش بینی سال بعد به صورت یک احتمال (P_t) برآورد شد تا نشان داده شود که آیا سود سال بعد بالاتر یا پایین تر از سود پیش بینی شده به وسیله مدلی از سری های زمانی یا مدلی

نمایشگر ۱: بخش بندی شرکت ها در چهار پرتفولیو بنا بر پژوهش او

سود گزارش شده امسال	سود پیش بینی شده سال بعد	پرتفولیو
خوش خبر	خوش خبر	$E^+ F^+$
خوش خبر	بدخبر	$E^+ F^-$
بدخبر	خوش خبر	$E^- F^+$
بدخبر	بدخبر	$E^- F^-$

برنیامدند تا ابتدا از نسبت ها برای پیش بینی سود و سپس سوداگری های مبتنی بر سودهای مورد انتظار استفاده کنند. بلکه مدلی را برای پیش بینی مستقیم بازده های غیرعادی صورت بندی کردند. این مدل زمانی که در عرصه پژوهش به اجرا درآمد ثابت کرد که برای تعیین بازده های غیرعادی موفق تر از راهبرد او و پن مان است.

گفتنی است این رویکردها با عنوان افزارهای استفاده کننده از تحلیل گری بنیادی و نه خود تحلیل گری بنیادی نامیده می شوند. به مدد این رویکردها تمام شرکت ها و متغیرها در معرض تحلیل های آماری خاص قرار گرفتند. در این مطالعات از متغیرها صرفاً در مقام الگویی مکانیکی استفاده شد. تحلیل گری بنیادی مستلزم تحلیل های ژرف تر است، که ماهیتاً از شرکتی به شرکت دیگر فرق می کند. افزون بر این، مستلزم زیرساخت های نظری است. در این مطالعات به این دو خاصه توجه ای نشد.

رویکردهای متنی^{۱۱} و تحلیل های بنیادی

لو^{۱۲} و تیاگاراگان^{۱۳} (۱۹۹۳) در این مسیر گام برداشتند. آنان به جای این که اجازه دهند فقط مدل های آماری متغیرهای پیش بینی شان را برگزینند، با استفاده از فرضیه های بنیادی قبلی^{۱۴} متغیرهایی را برای پیش بینی برگزیدند که از منظر تحلیل گران مالی فایده مندند. متغیرهایی که آنان آزمودند در نمایشگر ۲ فهرست شده است. افزون بر این، آنان این امکان را روا دانستند که اثرات این متغیرها ممکن است بسته به وضعیت اقتصاد یا صنعت تفاوت کند (رویکرد متنی). به عبارتی دیگر آنان متن و بافتار اقتصاد و صنعت را به پژوهش وارد کردند. مثلاً، اثر تغییر در سطوح موجودی ها ممکن است بسته به این باشد که آیا خود شرکت سطح موجودی ها را افزایش داده، یا اساساً اقتصاد توسعه یافته است. آنان دریافتند که این متغیرها عموماً با ارزش رابطه دارند و می توانند بازده های غیرعادی را پیش بینی کنند. به علاوه، تغییر وضعیت اقتصادی و صنعتی اثری مساعد داشت. با وجود این، تفسیر متغیرهای مالی، کاملاً مطلوب بود و وضعیت خاصی داشت.

۴. درصد رشد هزینه استهلاک

۵. درصد رشد نسبت مخارج سرمایه ای به جمع دارایی ها

۶. درصد رشد نسبت مخارج سرمایه ای به جمع دارایی های سال قبل

۷. بازده حقوق مالکان (ROE)

۸. تغییر بازدهی حقوق مالکان نسبت به سال قبل

همان گونه که پیکره ۱ نشان می دهد، تمام پرتفولیوهای E^+ و تمام پرتفولیوهای E^- تا پایان سال با هم حرکت کردند. سپس از ژانویه، پرتفولیوهای F^+ (پیش بینی های خوش خبر) به سوی بالا حرکت کرده اند، در حالی که پرتفولیوهای F^- (پیش بینی های بدخبر) به پایین چرخیده اند. این نتایج نشان می دهند که می توان با موفقیت از مدل های پیش بینی برای پیش بینی قیمت ها و مسیر قیمت های آینده استفاده کرد.

مطالعه او دارای دو صفت بارز است که آن را از پژوهش های قبلی مبتنی بر بازار متفاوت می سازد. نخست، تحلیل وی بر آن نیست تا نشان دهد که آیا اطلاعات حسابداری در چارچوب زمانی پسینی^{۱۵} با قیمت های بازار همبسته اند یا خیر. بلکه می خواهد نشان دهد که آیا می توان از یک چارچوب زمانی پیشینی^{۱۶} برای ارزش گذاری استفاده کرد. دوم، و به منظور سازگاری با این رویکرد پیشینی او در طراحی پژوهش خود استفاده از مجموعه اطلاعات حسابداری را به مدد "افزارهای تحلیل گری بنیادی" گسترش داد.

در پژوهش های بعدی که توسط او و پن مان (۱۹۸۹) و هیلتاسن^{۱۷} و لارکر^{۱۸} (۱۹۹۲) انجام شد از همان افزارهای تحلیل گری بنیادی برای آزمایش موفقیت نسبت های مالی در راهبردهای تجاری استفاده شد.

پژوهش او و پن مان (۱۹۸۹) ادامه و بسط کار او (۱۹۹۰) بود. هدف شان اثبات فایده مندی راهبردهای سوداگری مبتنی بر پیش بینی های سود بود. نتایج نشان دادند در طول یک دوره ۲۴ ماهه میانگین بازده سالانه تعدیل شده بازار برابر با ۱۴/۵٪ بود.

هیلتاسن و لارکر (۱۹۹۲) پژوهش او و پن مان را با اندکی تغییر تکرار کردند. آنان بر خلاف او و پن مان در صدد

نمایشگر ۲ متغیرهای تحلیل گری بنیادی استفاده شده در پژوهش لو و تیاگاراگان (۱۹۹۳)

۳- نماگرهای کیفیت سود، مانند الف) سود مبتنی بر LIFO در مقابل FIFO ب) کیفیت حسابرسی ۴- نماگرهای پیشرو، مانند الف) سفارش های تلنبار شده ب) تغییرات در نیروی کار که بیانگر تغییرات در هزینه های آینده است	۱- نماگرهای رشد آینده، مثلاً الف) سطوح سرمایه گذاری (مخارج سرمایه ای و R&P) ب) درصد تغییر موجودی ها و حساب های دریافتی نسبت به فروش ها ۲- اندازه های سودآوری، مانند: الف) تغییرات در درصد سود ناخالص ب) نرخ تغییر در هزینه ها SG&A

(۱۹۹۲) از دو عامل اول استفاده کردند و احمد^{۲۲} (۱۹۹۴) از دو عامل آخر برای تبیین تغییرپذیری هم زمان^{۲۳} (عرضی) در ضریب همبستگی واکنش سودها (ERCها) استفاده کرد. تیتس^{۲۴} و وسلی^{۲۵} (۱۹۹۶) با همان شیوه نشان دادند که ممکن است پایین بودن ضریب همبستگی واکنش سودها که در مطالعات قبلی یافت شده است معلول استفاده از داده های هم زمان (عرضی) باشد (چون فقط یک اندازه به همه برآزش می شود). آنان با استفاده از مدل های سری های زمانی شرکت ها توانستند تا ضریب همبستگی واکنش سودهای (ERC های) بسیار بزرگی را به دست دهند.

شماری از پژوهشگران نیز رویکرد متنی را در سطح یک صنعت به خدمت گرفتند. امیر^{۲۶} و لو^{۲۷} (۱۹۹۶) صنعت ارتباطات بی سیم را آزمایش کردند و نشان دادند اطلاعات حسابداری فقط در صورتی مربوط است که متغیرهای غیر حسابداری صنعت نیز در نظر گرفته شوند. در شماری از مطالعات نظیر بسیتی^{۲۸} و همکاران (۱۹۹۶)، کالینز^{۲۹} و همکاران (۱۹۹۶)، و بی شاپ^{۳۰} (۱۹۹۶) [صنعت بانکداری آزمایش شد. ایچو^{۳۱} (۱۹۹۶) صنعت نرم افزارهای رایانه ای را آزمایش کرد.

اگرچه از این میان بسیاری از مطالعات اخیر که مبتنی بر فرضیه های بنیادی قبلی است توانستند تا اندازه ای بهبود ایجاد کنند، با این حال هنوز هم این پژوهش ها فاقد مدلی صوری^{۳۲} برای ربط دادن ارزش شرکت ها به متغیرهای حسابداری هستند.

اخیراً، باربانل^{۳۵} و بوشی^{۳۶} (۱۹۹۷ و ۱۹۹۸) و پتروفسکی^{۳۷} (۲۰۰۰) نیز از استدلال مفهومی مبتنی بر فرضیه های بنیادی قبلی برای گزینش نسبت ها و متغیرهای حسابداری استفاده کردند و دریافتند که آنها برای پیش بینی سودهای آینده و بازده های سهام فایده مندند.

دیگر عرصه های پژوهش

تغییر تمرکز در پارادایم پژوهش حسابداری که با رویکرد متنی مطرح شد بر سایر عرصه های پژوهشی نیز تأثیر گذاشت. این پرسش که از بین سود تمهدی یا جریان نقدی کدام یک پیش بینی گر بهتری از جریان های نقدی آینده و / یا بازده های سهام است مدت ها در کانون علاقه پژوهشگران بوده است. دیچو^{۳۸} (۱۹۹۴)، دیچو و همکاران (۱۹۹۸)، و بارت^{۳۹} و همکاران (۲۰۰۱) نشان دادند که با احتساب تفاوت های محیط های اقتصادی و صنایع به نحو بهتری می توان عملکرد نسبی سود را در مقایسه با جریان های نقدی آزمایش کرد. زیرا جریان های نقدی در محیط های اقتصادی و صنایع متفاوت دارای مشکلات زمان بندی و تطابق زمانی (یعنی افق های کوتاه تر، نوسان پذیری سسرمایه در گردش و الزامات سسرمایه گذاری، و چرخه های عملیاتی طولانی تر) متفاوت هستند.

عواملی که بر سودآوری (فعلی و آینده) یک شرکت تأثیر می گذارند شامل مرحله چرخه عمر، راهبردهای رقابتی، اهرم عملیاتی، و محیط رقابستی اش است. آنتونی^{۴۰} و رامش^{۴۱}

بدین سان بازار این مدل ها "داغ" شد و به مدد آنها شماری از مقاله ها، پژوهش ها، و مسیرهای پژوهشی جدید هم چون قارچ سربرآوردند. مثلاً، ایستون^{۲۷} و همکارانش (۱۹۹۲) نشان دادند که در افق های زمانی طولانی با یک مدل سود از پیش تعیین شده می توان تغییرات قیمت را تبیین کرد. نتایج پژوهش اولسن (۱۹۸۹) نشان داد که ضریب همبستگی واکنش سودها را می توان بر حسب سطوح سود یا تغییرات سود (یا هر دو) تعریف کرد. پن مان (۱۹۹۶) ربط پذیری متغیرها را برای تفاوت گذاری میان نسبت های قیمت به ارزش دفتری، و قیمت به سود هر سهم تحلیل کرد.

از همه مهم تر، فرانکل^{۲۸} و لی^{۲۹} (۱۹۹۸) و دی چو، هاتون^{۳۰} و اسلوان^{۳۱} (۱۹۹۹) از نظرگاه تحلیل گری صورت های مالی، ارزش ذاتی سهام را با استفاده از مدل واریانس سودهای باقیمانده به همراه پیش بینی های سود تحلیل گران، تعیین کردند. سپس آنان نشان دادند که با سرمایه گذاری در سهام کم قیمت گذاری شده^{۳۲} (بر مبنای ارزش ذاتی آنها) می توان به بازده های غیرعادی دست یافت.

(نا) کارایی بازار و حسابداری

بر اساس نتایج بسیاری از پژوهش ها که در بالا خلاصه شد کارایی بازار تلویحاً رد شد. آن پژوهش ها نشان دادند که با استفاده از داده های حسابداری می توان به بازده های غیرعادی دست یافت. دست کم، این پیش فرض را رد کردند که بازار بی درنگ تمام اطلاعات در دسترس را بازتاب می دهد. زیرا به نظر می رسد، چند سالی طول می کشد تا قیمت ها تمام اطلاعات حسابداری را بازتاب دهند. مطالعات دیگر گامی فراتر نهادند و نشان دادند که شرکت ها با استفاده از فنون مدیریت سود می توانند "بازار را گمراه کنند". مدیران به جای آن که سود را با هدف انعقاد قرارداد (آن سان که در

طی چرخه کامل: از ادواردز و بل تا اولسن

مدل سودهای باقی مانده اولسن^{۳۳} این خلأ را پر کرد. با پژوهش های اولسن (۱۹۹۵) و فلتمن^{۳۴} و اولسن (۱۹۹۵)، پژوهش حسابداری یک چرخه کامل را گذراند و سرانجام به جای اولش بازگشت. این پژوهش ها معادلات ارزش گذاری را دوباره کشف کردند و گسترش دادند. در اصل این معادلات را ادواردز و بل (۱۹۶۷) و پرین ریچ (۱۹۳۸) مدت ها پیش مطرح کرده بودند. او و پن مان، با رجوع به روابط ارزش گذاری که منبسط از پارادایم EBO (ادواردز^{۳۳} و بل^{۳۵}) و اولسن) است می گویند این معادلات (ص ۸):

قاعدتاً همان چیزهایی هستند که تحلیلگران بنیادی سنتی همواره به هنگام صحبت از خرید سود هر سهم (آینده) در سر داشتند.

این مدل ارزش گذاری، بر خلاف مدل های ارزش گذاری ابهام برانگیز متون مالی که فرایند حسابداری (تعهدی) را بی تأثیر می دانند و برای رسیدن به ارزش از جریان های نقدی استفاده می کنند، از متغیرهای حسابداری بنیادی مانند سود، نرخ بازده حقوق مالکان، و ارزش های دفتری استفاده می کند.

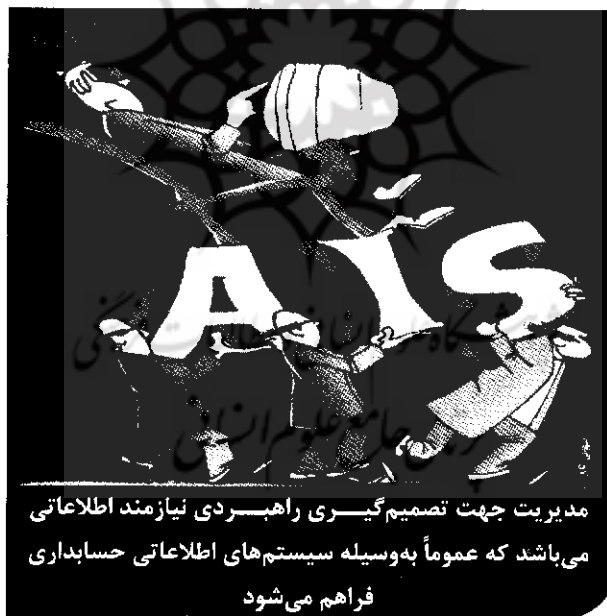
کارایی این مدل ها با دیگر مدل های ارزش گذاری مقایسه شد و مفروضات ذاتی آنها دقیقاً آزمایش شد. اگرچه برخی از پژوهشگران مناسب بودن این مدل ها را با تمام جزئیات پذیرفتند، اما معرفی و عرضه آنها تأثیری بسزا بر پژوهش حسابداری به جای گذاشت. زیرا این مدل ها:

۱. زیرساخت های نظری^{۳۶} را برای پژوهش های تجربی مبتنی بر بازار فراهم می آورند، و
۲. با پیوند زدن مستقیم متغیرهای حسابداری و ارزش (ذاتی) چارچوبی را برای پژوهش های آینده عرضه می کنند.

اهمیت ویژگی‌های اطلاعات مرتبط با تصمیمات راهبردی و نقش آن‌ها در طراحی سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری

دکتر امید پورحیدری

تصمیم‌گیری راهبردی (بودجه‌بندی سرمایه‌ای) و اطلاعات موردنیاز جهت تسهیل تصمیم‌گیری در چنین فرایندی مورد بحث قرار گرفته است. در بسط و توسعه این مراحل ارزش پارامترهای طراحی سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری برای هر یک از مراحل فرآیند بودجه‌بندی سرمایه‌ای مشخص گردیده است.

چکیده

از جمله وظایف حسابداری طراحی سیستم‌های اطلاعاتی (AIS) جهت فراهم نمودن اطلاعات مورد نیاز مدیریت و سایر استفاده‌کنندگان به منظور تسهیل تصمیم‌گیری آنان می‌باشد. مدیریت جهت تصمیم‌گیری راهبردی نیازمند اطلاعاتی می‌باشند که عموماً به وسیله سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری فراهم می‌شود. ارائه اطلاعات نامربوط

مقدمه

بسیاری از صاحب‌نظران، حسابداری را یک سیستم اطلاعاتی تعریف نموده‌اند. به بیان دیگر، حسابداری یک سیستم اطلاعاتی است که تصمیم‌گیری را تسهیل می‌بخشد. هورنجر (۱۹۷۲) با تأکید بر حسابداری مدیریت اظهار می‌دارد: "به‌عنوان اصلی‌ترین ارائه‌کننده اطلاعات برای تصمیم‌گیری مدیران، حسابداری مدیریت باید جهت تعیین

می‌تواند سبب سردرگمی مدیریت گردیده و تصمیمات نامناسب را در پی داشته باشد. فراهم نمودن اطلاعات مربوط مستلزم توجه به ویژگی‌های اطلاعات در فرایند تصمیمات راهبردی می‌باشد. بنابراین، در این مقاله مطالعات انجام شده در خصوص فرایند تصمیمات راهبردی به‌طور عام و فرایند تصمیم‌گیری بودجه‌بندی سرمایه‌ای به‌طور خاص مورد بررسی قرار گرفته است. سپس مراحل مختلف فرایند

فرایند تصمیم‌گیری در حسابداری توسط محققین زیادی مورد توجه قرار گرفته است. **سیمون، گوئینز کو، کازمسکی و تاندال (۱۹۵۴)**. در مطالعه کلاسیک با عنوان تمرکز در مقابل عدم تمرکز، نیاز به سیستم‌های اطلاعاتی با توجه به فرایندهای تصمیم‌گیری را مورد بحث قرار داده‌اند. عده‌ای از محققین نیز به ارتباط بین فرایند تصمیم‌گیری و سیستم‌های اطلاعاتی توجه نموده و بررسی‌های خود را در این زمینه انجام داده‌اند. در رابطه با ارتباط بین فرایند تصمیم‌گیری و سیستم‌های اطلاعاتی **کاپلان (۱۹۶۶)**، اظهار می‌دارد که «حسابداری یک سیستم اطلاعاتی است که به عنوان یک بخش مجزا از فرایند تصمیم‌گیری عمل می‌نماید.» (1967, p.97)

دیوک، بیرنگ و دمسکی در بحث خود سیستم‌های حسابداری را به فرایندهای تصمیم‌گیری ارتباط داده‌اند. آنها روش‌هایی برای نظارت بر فرایند تصمیم‌گیری تشریح نمودند. عده دیگری از محققین تلاش نمودند که مفهوم اطلاعات اقتصادی با حسابداری و تصمیم‌گیری را ترکیب نمایند. **دمسکی (۱۹۷۰)** و **فلتهام (۱۹۷۲)** از جمله محققینی بودند که بیشترین کار را در این زمینه انجام داده‌اند. **فلتهام** مدلی برای یک سیستم اطلاعاتی جهت تصمیم‌گیری ارائه نمود. حلقه ارتباطی بین سیستم اطلاعاتی و سیستم تصمیم‌گیری ارسال اطلاعات بوده است. تجزیه و تحلیل تابع احتمالی از اطلاعات ارائه شده به وسیله سیستم می‌باشد. بنابراین، در طراحی یک سیستم اطلاعاتی ارزیابی‌کننده اطلاعات بایستی نتیجه نهایی ناشی از اطلاعات را مورد توجه قرار دهد. نیاز به ملاحظه فرایند تصمیم‌گیری در توسعه چنین مدل به وسیله **فلتهام** مورد توجه قرار گرفته است.

پرینس (۱۹۷۵)، بر فرایند تصمیم‌گیری به عنوان کانون اصلی طراحی سیستم اطلاعاتی حسابداری تأکید نموده است. **تروپید و دیویدسون (۱۹۷۰)** دید روشن‌تری در خصوص حلقه ارتباطی میان حسابداری و تصمیم‌گیری ارائه نموده‌اند. آنها بر این نکته تأکید نموده‌اند که اطلاعات ارائه شده توسط سیستم حسابداری باید به هر یک از مراحل فرایند تصمیم‌گیری وابسته باشد: «حسابداری برای

این که چه اطلاعاتی برای سطوح مختلف مدیریت نیاز است، بر فرایند تصمیم‌گیری تمرکز نماید» (p.۸).

انجمن حسابداری آمریکا (A.A.A, ۱۹۷۴) نیز از سیستم اطلاعاتی حسابداری به عنوان پشتیبان تصمیم‌گیری مدیران حمایت نموده است. انجمن مذکور می‌گوید: «سیستم اطلاعاتی حسابداری بخشی از سیستم اطلاعاتی است که به جمع‌آوری، پردازش، طبقه‌بندی، تلخیص، ... داده‌ها به منظور ارائه اطلاعات به تصمیم‌گیرندگان درون سازمانی می‌پردازد».

هدف این مقاله بررسی نیاز به سیستم اطلاعاتی حسابداری جهت ارائه اطلاعات برای تصمیم‌گیری مدیریت می‌باشد. توجه این مقاله بر تصمیم‌گیری‌های راهبردی به طور عام و بودجه‌بندی سرمایه‌ای به طور خاص تمرکز یافته است. اساساً، در این مقاله استدلال خواهیم نمود که اهمیت مجموعه اطلاعات در طی مراحل مختلف فرایند تصمیم‌گیری راهبردی یکسان نیست و اطلاعات مورد نیاز تصمیم‌گیرندگان (مدیران) به هر یک از مراحل فرایند تصمیم‌گیری راهبردی (بودجه‌بندی سرمایه‌ای) وابسته است. تجزیه و تحلیل فرایند تصمیم‌گیری راهبردی می‌تواند منجر به ارائه یک چارچوب کلی روشن برای تعیین اصول طراحی سیستم اطلاعاتی حسابداری (AIS) گردد.

پس از این، مقاله حاضر در چهار بخش ارائه خواهد شد. در ابتدا برخی از تحقیقات قبلی انجام شده که حسابداری و فرایند تصمیم‌گیری را به یکدیگر پیوند زده‌اند را بررسی خواهیم نمود. در بخش بعد مفاهیم و اهمیت تصمیمات راهبردی (تصمیمات مرتبط با بودجه‌بندی سرمایه‌ای به طور خاص)، ارتباط آنها با سیستم اطلاعاتی حسابداری (AIS) و مراحل تصمیم‌گیری را ذکر خواهیم نمود. سپس به تشریح متغیرهایی که باید در طراحی یک سیستم اطلاعاتی حسابداری (AIS) مدنظر قرار گیرند، خواهیم پرداخت. در آخر بر پایه توسعه صورت گرفته، کاربرهای خاص مراحل فرایند تصمیم‌گیری راهبردی برای طراحی یک سیستم اطلاعاتی حسابداری (AIS) را مورد بحث قرار خواهیم داد.

مروری بر مطالعات قبلی

تلاش جهت توسعه سیستم‌های اطلاعاتی با توجه به

ممکن است چندین سال را در برگیرند و هزینه قابل توجهی برای سازمان داشته باشند. **سیمون (۱۹۶۵)** فرایند تصمیم‌گیری راهبردی را به‌عنوان فرایند تصمیم‌گیری برنامه‌ریزی نشده ذکر نموده که تازه بودن، تابع ساختار نظری بودن و تکراری نبودن از جمله ویژگی‌های آن‌ها می‌باشد.

میتنزرگ، راسینگای و تدت (۱۹۷۶) معتقد به وجود ساختار نظری در خصوص فرایند تصمیمات راهبردی می‌باشند و اظهار می‌دارند که: "... فرایند تصمیمات راهبردی بی‌اندازه پیچیده و پویا می‌باشند، با این وجود این‌گونه تصمیمات تابع ساختار نظری هستند" (P.174).

شواهد تجربی مطالعه آنان حاکی از آن بود که فرایند تصمیم‌گیری راهبردی تا حد زیادی دارای ساختار می‌باشد. **آنتونی و دردن (۱۹۷۶)** نکات بیشتری در خصوص ویژگی‌ها و اهمیت فرایند تصمیم‌گیری راهبردی ارائه نمودند. آن‌ها استدلال نمودند که تصمیمات راهبردی ماهیت بلندمدت دارند، خط‌مشی‌ها و اولویت‌ها را مشخص می‌سازند، مدیریت سطح عالی سازمان درگیر آن‌ها می‌باشند و تا حد زیادی پیچیده و مشکل‌می‌باشند. **راپاپورت (۱۹۷۰)** نیز بر اهمیت تصمیمات راهبردی با تأکید بر اطلاعات مورد نیاز جهت پشتیبانی از فرایند تصمیم‌گیری توجه نموده است.

لارکر (۱۹۸۱) با ذکر اهمیت تصمیمات راهبردی در بقاء سازمان مراحل فرایند تصمیم‌گیری راهبردی را ذکر نموده و اولویت‌های اطلاعاتی مدیران در رابطه با تصمیمات راهبردی را ارائه نموده است. او در تحقیق خود به این نکته اشاره می‌کند که سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری (ATS) بیشتر شرکت‌ها تمرکز خود را بر سیستمی جهت ارائه اطلاعات مالی، اطلاعات مربوط به گذشته، و اطلاعات داخلی نهاده‌اند و این سوال را مطرح می‌نماید که آیا این مجموعه محدود از اطلاعات برای نیازهای اطلاعاتی همه مراحل فرایند تصمیم‌گیری مناسب است؟ زمانی که تمرکز بر فرایند تصمیم‌گیری راهبردی قرار می‌گیرد، این نکته آشکار می‌شود که سیستم‌های حسابداری ممکن است با توجه به اطلاعات مالی، اطلاعات مربوط به گذشته و اطلاعات داخلی نتواند چنین تصمیماتی را تسهیل نمایند. از آنجائی که دلیلی وجود ندارد که فرض نماییم نیازهای اطلاعاتی

تصمیم‌گیری درگیر طراحی سیستم‌هایی است که اطلاعات مربوط را در هر مرحله از فرایند تصمیم‌گیری، شامل فرموله کردن مسئله، تعیین گزینه‌های مختلف و انتخاب از میان گزینه‌ها ارائه نماید» (P.20).

نتیجه بحث **دیویدسون** مشخص می‌سازد که نه تنها فرایند تصمیم‌گیری یکی از موارد حائز اهمیت است، بلکه مراحل فرایند تصمیم‌گیری نیز به طور تئوریک مبنای تجزیه و تحلیل مناسبی برای تعیین نیازهای اطلاعاتی باشد.

هاپ وود (۱۹۷۶)، ارتباط بین طراحی سیستم‌های اطلاعاتی و فرایند تصمیم‌گیری را مورد بررسی و تجزیه و تحلیل قرار داده است. او همچنین ویژگی‌های فرایند تصمیم‌گیری از دیدگاه حسابداری را ارائه نموده است. او در تجزیه و تحلیل خود ارتباط درونی مراحل، ماهیت تکراری و ساختارهای متضاد فرایند تصمیم‌گیری را مورد توجه قرار داده است. او در نهایت، بر روی سه مرحله اصلی تصمیم‌گیری تأکید نموده است که شامل:

- ◀ (۱) یافتن فرصت‌ها برای تصمیم‌گیری یا شناسائی مسئله،
- ◀ (۲) جستجو برای گزینه‌های مختلف، و
- ◀ (۳) انتخاب از بین گزینه‌های موجود می‌باشد.

بررسی ارائه شده در بالا بر این نکته تأکید دارد که فرایند تصمیم‌گیری برای طراحی سیستم اطلاعاتی حسابداری از اهمیت برخوردار می‌باشد و مشخص نمودن مراحل فرایند تصمیم‌گیری در راستای ملاحظه مبنای جهت تعیین نیازهای اطلاعاتی می‌باشد. در بخش آتی موارد ذکر شده را بر حسب تصمیمات راهبردی بررسی خواهیم نمود و در بخش مذکور تمرکز اصلی بر اهمیت تصمیم‌گیری راهبردی و ارتباط آنها با سیستم اطلاعاتی حسابداری مدیریت خواهد بود.

فرایند تصمیم‌گیری راهبردی و سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری

۱- اهمیت تصمیمات راهبردی

فرایند تصمیم‌گیری راهبردی از جمله فرایندهای تصمیم‌گیری می‌باشد که به تصمیم‌گیری‌های بلندمدت و راهبردی مربوط می‌شوند. اثرات این‌گونه تصمیم‌گیری‌ها

پروژه‌های بلندمدت در چهار سازمان به دست آورده است. **آکرم** استدلال می‌نماید که: سه مرحله کلی در فرایند تخصیص منابع وجود دارد:
مرحله اول، تعریف پروژه ...
مرحله دوم، تعیین پروژه‌های توجیه پذیر ...

مرحله سوم اعطای مجوز جهت اجرای پروژه می‌باشد. (p.34)

فرنس (۱۹۷۰)، با تاکید بر روابط سازمانی مراحل مختلف فرایند تصمیم‌گیری راهبردی را ارائه نموده است. فرایند تصمیم‌گیری پیشنهادی او از یک مدل پنج مرحله‌ای تشکیل شده بود که عبارتند از:

- ۱) مرحله شناسایی مسئله،
- ۲) تعیین گزینه‌های مربوط،
- ۳) تحصیل و جمع‌آوری اطلاعات،
- ۴) تعیین معیاری جهت پذیرش گزینه‌ها، و
- ۵) انتخاب یکی از گزینه‌ها بر مبنای مقایسه گزینه‌ها و پاسخ‌های قابل پذیرش.

پینچس (۱۹۸۲) مطالعه‌ای تجربی در رابطه با فرآیند تصمیم‌گیری راهبردی انجام داده است. او اظهار می‌دارد: تحقیقات انجام شده در رابطه با مراحل مختلف فرایند تصمیم‌گیری راهبردی با یافته‌هایی که حاصل مذاکرات من با مدیران اجرایی سازمان‌ها می‌باشد در رابطه با مراحل فرایند تصمیم‌گیری راهبردی سازگاری دارد. (P.14).

نهایتاً چهار مرحله در خصوص تصمیم‌گیری راهبردی مطرح می‌نماید که شامل:

- ۱) مرحله شناسایی مسائل و فرصت‌ها،
- ۲) مرحله شناسایی گزینه‌ها،
- ۳) مرحله انتخاب، و
- ۴) مرحله کنترل می‌باشد.

در سال‌های اخیر تقسیم‌بندی دیگری توسط **harris**، (۱۹۹۹) انجام شده است. او فرایند تصمیم‌گیری راهبردی را به ۷ مرحله تقسیم نموده است که شامل:

- ۱) مرحله شناسایی ایده‌ها و فرصت‌ها،
- ۲) مرحله ارائه طرح کلی،
- ۳) مرحله غربال نمودن،

تصمیم‌گیرندگان تصمیمات راهبردی در همه مراحل فرایند تصمیم‌گیری یکسان است، می‌توان نتیجه گرفت که مبنای تحلیل صحیح تعیین نیازهای اطلاعاتی تصمیمات راهبردی با توجه به هر یک از مراحل فرایند تصمیم‌گیری می‌باشد.

۲- مراحل تصمیمات راهبردی

تحقیقات تئوری و تجربی زیادی در خصوص مشخص نمودن مراحل تصمیم‌گیری راهبردی انجام شده است. بررسی مجموعه‌ای از تحقیقات انجام شده در این خصوص مدل کلی را در رابطه با مراحل تصمیم‌گیری راهبردی ارائه خواهد نمود.

سالبرگ (۱۹۶۷)، تصمیم‌گیری‌های برنامه‌ریزی نشده را بطور تجربی مورد بررسی قرار داد. بر مبنای مطالعه او حداقل ۷ مرحله در فرآیند تصمیم‌گیری وجود دارد.

این مراحل عبارتند از:

- ۱) تصمیم‌گیرنده وادار به مشارکت می‌گردد،
- ۲) مسئله شناسایی می‌شود،
- ۳) شناختی از ماهیت و محیط مسئله حاصل می‌شود،
- ۴) گزینه‌های مختلف شناسایی می‌گردند،
- ۵) یک یا چند گزینه از میان گزینه‌های مختلف انتخاب می‌گردد،
- ۶) گزینه‌های انتخاب شده اجرا می‌شوند، و
- ۷) بازخورد گزینه‌های اجرا شده دریافت می‌گردد.

در سال ۱۹۶۷ **دانز** به طور تئوریک مراحل تصمیم‌گیری راهبردی را در سیستم دولتی مورد بررسی قرار داد. او مراحل تصمیم‌گیری استراتژیک را به سه مرحله تقسیم نموده است که عبارتند از:

- ۱) کسب اطلاعات جهت شناسایی مسائل و فرصت‌ها،
- ۲) شناسایی گزینه‌های مختلف،
- ۳) فرمول‌بندی و ارزیابی آن‌ها، و
- ۴) انتخاب یکی از گزینه‌ها جهت پاسخ به مساله یا استفاده از فرصت‌های بالقوه.

جهت کمک به تصمیمات بودجه‌بندی سرمایه‌ای (راهبردی) در تحلیل فرایند تصمیم‌گیری راهبردی، **آکرم** (۱۹۷۰) تحقیق تجربی انجام داده است. او اطلاعات مورد نیاز مطالعه خود را از طریق تجزیه و تحلیل جزئیات تصمیمات

آینده سازمان با آن‌ها مواجه شود، مورد شناسایی قرار می‌دهد. این مرحله آغاز فعالیت تصمیم‌گیری می‌باشد. در این مرحله مدیریت جهت شناخت محرک اولیه و تعیین روابط علت و معلولی تلاش می‌نماید. در مرحله دوم مدیریت به جستجوی راه حل‌های موجود می‌پردازد. در مرحله آخر نیز مدیریت با جستجوی منظم و غربال نمودن و جدا کردن گزینه‌ها، تجزیه و تحلیل و ارزیابی آن‌ها، انتخاب گزینه‌ها و نهایتاً صدور مجوز جهت اجرای گزینه انتخاب شده می‌پردازد. بررسی بالا در رابطه با ادبیات تصمیمات راهبردی توضیح می‌دهد که حداقل سه مرحله فرآیند تصمیم‌گیری راهبردی وجود دارد. این مراحل شامل:

- ۱) مرحله شناسایی مسائل و فرصت‌ها،
- ۲) مرحله گزینه‌سازی، و
- ۳) مرحله انتخاب می‌باشد.

کاربرد این مراحل برای طراحی سیستم اطلاعاتی حسابداری در بخش‌های بعدی بیان خواهد شد. با این حال، قبل از بحث این کاربرد‌ها، مجموعه‌ای از ملاحظاتی که پشتوانه طراحی یک سیستم اطلاعاتی حسابداری می‌باشد را تشریح خواهیم نمود.

نیازهای طراحی سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری

طراحی سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری (AIS) مستلزم تعیین ارزش پارامترهای طراحی به طور صریح یا ضمنی می‌باشد. پارامترهای طراحی به طور طبیعی در چهار گروه اصلی قرار می‌گیرند. گروه‌های مذکور در نگاره شماره یک آورده شده‌اند. از آنجائی که در این مقاله ما به دنبال ارتباط بین فرآیند تصمیم‌گیری راهبردی و مجموعه اطلاعات هستیم، تنها دسته چهارم، ویژگی‌ها اطلاعات، به جزئیات پیش‌تر شکسته شده‌اند. با این حال، برای توضیح کامل سه دسته اول نیز به طور مختصر تشریح گردیده است. مشخص نمودن صریح نیازها در دسته اول در رابطه با جریان اطلاعات در سیستم اطلاعاتی حسابداری مدیریت ضروری می‌باشد. مشخص نمودن صریح نیازها در دسته چهارم با توجه به هزینه‌ای که سازمان جهت ارائه اطلاعات تقبل می‌نماید و مطلوبیت ویژگی‌های اطلاعاتی برای هر به‌ازمان بستگی دارد. نتیجتاً جای تعجب نیست که نویسندگان مختلف

۴) مرحله تجزیه و تحلیل و ارزیابی،

۵) مرحله تهیه گزارش نهایی پروژه،

۶) مرحله تصویب پروژه توسط کمیته و

۷) مرحله حسابرسی یا ممیزی می‌باشد.

Pike and neale، (۱۹۹۶) تمرکز خود را بر فرآیند تصمیم‌گیری پروژه‌های بلندمدت به عنوان یک گروه از تصمیمات راهبردی قرار داده‌اند. آنها فرآیند تصمیم‌گیری پروژه‌های بلندمدت را شامل پنج مرحله می‌دانند که عبارتند از:

۱) تعیین بودجه پروژه‌های بلندمدت،

۲) جستجو و شناسایی پروژه‌های بلندمدت،

۳) ارزیابی پروژه‌های بلندمدت،

۴) تصویب پروژه‌های بلندمدت، و

۵) نظارت و کنترل پروژه‌های بلندمدت.

مدل آن برگشت از مرحله ارزیابی به مرحله جستجو و شناسایی پروژه‌های بلندمدت را به عنوان یکی از چرخه‌های بازخورد مجاز می‌داند.

تحقیقات بررسی شده ساختار تئوریک و تجربی مراحل فرآیند تصمیم‌گیری راهبردی را ارائه نموده‌اند. مراحل ذکر شده توسط محققین تقریباً مشابه یکدیگر بوده‌اند و امکان خلاصه نمودن مراحل وجود دارد. بنظر می‌رسد که تا این تاریخ کامل‌ترین ساختار در خصوص فرآیند تصمیم‌گیری راهبردی توسط mintzberg, et al. (۱۹۷۶) ارائه شده است. کار آن‌ها بر پایه شواهد تجربی، و جمع‌آوری اطلاعات طی یک دوره پنج ساله با توجه به تصمیمات راهبردی واقعی اتخاذ شده به وسیله سازمان‌ها صورت گرفته است. تجزیه و تحلیل نهایی آنها بر مبنای ۲۵ مورد تصمیم‌گیری راهبردی اتخاذ شده و مصاحبه با کارمندان کلیدی سازمان انجام شده است. بر مبنای مطالعه آنان سه مرحله اصلی فرآیند تصمیم‌گیری راهبردی شامل:

۱) مرحله شناسایی مسئله یا فرصت،

۲) مرحله گزینه‌سازی، و

۳) مرحله انتخاب می‌باشد.

در مرحله شناسایی مسئله یا فرصت مدیریت سازمان مسائل و بحران‌ها یا فرصت‌هایی را که ممکن است در حال یا

امکانات در دسترس می‌تواند شامل سخت افزار و نرم افزار، تلفن‌های در دسترس، سالن‌های جلسات، گزارشات شفاهی گروه و گزارشات کتبی باشد.

پارامتر ۴ (مشخص نمودن ویژگی‌های اطلاعات) خود به هفت بعد تقسیم می‌شود.

متغیر ۴-الف (کدام اقلام اطلاعاتی می‌توانند منتقل شوند) به این موضوع می‌پردازد که ظرفیت سیستم اطلاعاتی حسابداری اعم از اطلاعات تولید، سطح موجودی‌ها، شرح مشاغل، حقوق، آدرس مشتریان، و غیره چه باید باشد.

متغیر ۴-ب (قالب اقلام اطلاعاتی باید چگونه باشد) به این موضوع مربوط می‌شود که جهت حداکثر کردن نرخ انتقال، حداقل کردن اشتباهات و حداقل کردن هزینه، اطلاعات باید چگونه بسته بندی شوند. فرمت‌ها زیادی ممکن است جهت ارائه اطلاعات وجود داشته باشد که از آن جمله شکل، نمودار، جداول، عکس، ارائه ارقام بدون توضیحات، ارائه ارقام با توضیحات نوشتاری، ارائه ارقام همراه با توضیح و تفسیر شفاهی و نتیجه‌گیری، ارائه اطلاعات تنها به صورت خلاصه‌های شفاهی و توصیه‌های عملی، ارقامی با مقایسه‌های عددی با دوره‌های قبل یا نتایج برنامه ریزی شده و مورد انتظار و موارد مشابه می‌باشد.

متغیر ۴-ج (شکل اقلام اطلاعاتی چگونه باشد) مستلزم مشخص نمودن کمیت اقلام اطلاعاتی می‌باشد. به طور کلی، ماهیت اقلام اطلاعاتی یا کمیت پذیر یا غیر کمی هستند. به عبارت دیگر، اقلام اطلاعاتی یا اطلاعات مالی و یا غیر مالی می‌باشند. برای مثال، یک سیستم اطلاعاتی حسابداری می‌تواند گزارش نماید که حقوق مدیر تولید ۵ میلیون ریال است، یا گزارش نماید که حقوق او "اساساً" بیش از میانگین حقوق شرکت می‌باشد. گزارش اول اقلام اطلاعاتی کمی و گزارش دوم اقلام اطلاعاتی غیر کمی (غیر مالی) می‌باشد.

متغیر ۴-د (تمرکز اقلام اطلاعاتی چگونه باشد) مستلزم مشخص نمودن میزان بسط و جمع‌آوری اقلام اطلاعاتی می‌باشد.

متغیر ۴-ه (اقلام اطلاعاتی از لحاظ موقعیت چه می‌تواند باشد) به این موضوع می‌پردازد که اقلام اطلاعاتی مرتبط با

مجموعه‌ای متفاوت از ویژگی‌های اطلاعاتی مطلوب را ذکر نماید. ۷. متغیر ارائه شده در دسته چهار نشان دهنده اتفاق نظر محققین در خصوص ویژگی‌های اطلاعاتی در تصمیمات راهبردی می‌باشد.

پارامتر اول (شناسایی تهیه کننده/تهیه کنندگان اطلاعات) افرادی را مشخص می‌سازد که از طریق آنها اطلاعات وارد سیستم اطلاعاتی حسابداری می‌گردد. به عنوان نمونه، در رابطه با سطوح موجودی‌ها "کارکنان انبار" می‌باشند. پارامتر دوم (شناسایی دریافت کنندگان اطلاعات) نیازمند مشخص نمودن استفاده کنندگان از اطلاعات خروجی به وسیله سیستم اطلاعاتی حسابداری می‌باشد. دریافت کنندگان اطلاعات با توجه به سطوح مدیریت متفاوت خواهد بود. برای نمونه اطلاعات مربوط به تصمیمات راهبردی توسط مدیریت سطح عالی دریافت خواهد شد.

نگاره یک:

پارامترهای طراحی سیستم اطلاعاتی حسابداری

- ۱- شناسایی تهیه کننده/تهیه کنندگان اطلاعات.
- ۲- شناسایی دریافت کننده/دریافت کنندگان اطلاعات.
- ۳- شناسایی تکنولوژی به کار رفته برای تبدیل اطلاعات.
- ۴- مشخص نمودن ویژگی‌های اطلاعات.
- الف - کدام اقلام اطلاعاتی می‌توانند منتقل شوند.
- ب- قالب (فرمت) اقلام اطلاعاتی باید چگونه باشد.
- ج- شکل اقلام اطلاعاتی چگونه باشد.
- د- تمرکز اقلام اطلاعاتی چگونه باشد.
- ه- اقلام اطلاعاتی از لحاظ موقعیت (داخلی یا خارجی) چه می‌تواند باشد.
- و- اقلام اطلاعاتی چه افق زمانی را می‌توانند پوشش دهند.
- ز- دفعات انتشار اقلام اطلاعاتی چگونه باید باشد.

پارامتر ۳ (شناسایی تکنولوژی به کار رفته برای تبدیل اطلاعات) مستلزم تعیین نوع تکنولوژی مورد استفاده از بین تکنولوژی‌های موجود می‌باشد. در این زمینه هزینه، حجم اطلاعات، زمان مورد نیاز می‌تواند بسیار کمک کننده باشد.

نگاره ۲: ارزش های پارامترهای طراحی یک سیستم حسابداری صنعتی

- ۱- تهیه کنندگان - کارکنان سطح عملیاتی
  - ۲- دریافت کنندگان - سرپرستان تولید
  - ۳- تکنولوژی انتقال - گزارشات نوشتاری
  - ۴- ویژگی های اطلاعات:
- الف- اقلام اطلاعاتی - ساعات کار مستقیم انجام شده بر روی پروژه، درصد تکمیل شده، نرخ های دستمزد، ساعات اضافه کار، نرخ اضافه کاری، نرخ های سربار، هزینه های استاندارد و غیره.
- ب- فرمت - تابلو ارقام، جمع کل و خلاصه ها.
- ج- شکل - کمی، هم دارای ماهیت مالی و غیر مالی.
- د- تمرکز - محدود و خاص
- ه- موقعیت - داخلی
- و- افق زمانی - مربوط به گذشته
- ز - تکرار - به طور ادواری در هفته.

اطلاعات درون سازمانی نظیر هزینه ها، درآمدها و نیروی انسانی شرکت می باشد یا مرتبط با اطلاعات برون سازمانی نظیر تغییر در محیط اقتصادی، محیط سیاسی و محیط اجتماعی می باشد.

متغیر ۴- و (اقلام اطلاعاتی چه افق زمانی را می توانند پوشش دهند) به این موضوع می پردازد که اقلام اطلاعاتی مربوط به گذشته یا مربوط به آینده است. اطلاعات مربوط به گذشته اطلاعات رخ داده می باشند. اطلاعات مربوط به آینده اطلاعاتی هستند که انتظار می رود در آینده رخ دهند و یا قرار است بر مبنای برنامه رخ دهند.

متغیر ۴- ز (دفعات انتشار اقلام اطلاعاتی چگونه باید باشد) به این موضوع مربوط می شود که اقلام اطلاعاتی به طور ادواری گزارش شوند یا غیر ادواری. برای مثال، فقط زمانی که در ارزش اقلام اطلاعاتی کلیدی تغییر ایجاد می شود گزارش شوند. همچنین باید مشخص شود که فاصله زمانی انتشار اقلام اطلاعاتی چگونه باشد. برای مثال، روزانه، فصلی، ماهانه یا سالانه باشد. در نگاره شماره ۲ پارامترهای طراحی سیستم حسابداری صنعتی آورده شده است.

کاربردها

این استدلال که «همه فرایندهای تصمیم گیری مدیریت نیازمند سیستم اطلاعاتی حسابداری مشابه می باشند» و یک سیستم اطلاعاتی حسابداری جهت تأمین نیاز همه شرکت ها کافی می باشد، ساده انگارانه خواهد بود. به همین جهت در طراحی سیستم اطلاعاتی حسابداری بایستی به هر یک از مراحل مختلف فرایند تصمیم گیری راهبردی نیز توجه نمود و ارزش های پارامترهای

نمونه ای از تصمیمات راهبردی، تصمیمات بودجه بندی سرمایه ای می باشد. تصمیمات بودجه بندی سرمایه ای همانند تصمیمات راهبردی دارای سه مرحله (شناسایی مسائل و فرصت ها، گزینه سازی و انتخاب) می باشند. فرض نمایید که شرکتی دارای برنامه بلندمدت بوده و در شرایط رقابتی به فعالیت می پردازد. در صورتی که شرکت دارای سیستم اطلاعاتی حسابداری جهت کمک به مدیران در برنامه ریزی باشد، در این صورت ارزش های طراحی پارامترهای مرحله شناسایی مسائل و فرصت های به شرح نگاره شماره ۳ خواهد بود.

طراحی سیستم های اطلاعاتی حسابداری (AIS) مستلزم تعیین ارزش پارامترهای طراحی به طور صریح یا ضمنی می باشد

طراحی سیستم اطلاعاتی حسابداری در هر یک از مراحل مختلف فرایند تصمیم گیری راهبردی (مرحله شناسایی مسئله یا فرصت، گزینه سازی و انتخاب) را مورد توجه قرار داد. معنادار بودن تفاوت را می توان با مقایسه نگاره ۳، ۴، ۵ و همچنین نگاره شماره ۲ مشاهده نمود.

ارائه اطلاعاتی در خصوص استفاده از تکنولوژی جدید توسط رقبای، رشد تقاضا برای محصولات، افزایش ظرفیت تولید داخلی، تغییر سیاست دولت در خصوص واردات، ارائه

ادغام آن ها (کدام شرکت ها؟، به چه قیمتی؟، نحوه تأمین مالی چگونه باشد؟ و ...)؛ و نظایر آن می باشد. پس از مشخص نمودن گزینه های عملی (پروژه های بالقوه) لیستی از گزینه های عملی توجیه پذیر تهیه و به مدیریت سطح عالی سازمان ارسال می گردد. پس از ارسال این مرحله به پایان می رسد.

پس از دریافت لسیته گزینیه ها و توصیه های عملی، مدیریت سطح عالی در پی انتخاب و تصویب یکی از گزینیه ها و توصیه ها برای حل مسئله یا استفاده از فرصت خواهد بود. برای این منظور لازم است هر یک از راه حل ها و توصیه ها (پروژه های بالقوه) مورد بررسی و ارزیابی قرار گیرند. در این مرحله نهایتاً یکی از گزینیه ها انتخاب خواهد شد. ویژگی طراحی یک سیستم اطلاعاتی حسابداری مورد نیاز جهت کمک به مدیریت در این مرحله در نگاره شماره ۵ تشریح شده است.

در مرحله "انتخاب" مدیریت سطح عالی می خواهد به این اطمینان برسد که پروژه های توصیه شده از لحاظ مالی، نیروی انسانی، تکنولوژی و سایر موارد از توجیه لازم برخوردار می باشند. در واقع مناسب ترین راه حل برای حل مسئله راهبردی یا استفاده از فرصت می باشد.

نگاره ۴: ارزش های پارامترهای طراحی برای مرحله "گزینیه سازی"

- ۱- تهیه کنندگان - کارکنان ستادی شرکت.
  - ۲- دریافت کنندگان - یک سطح پایین تر از مدیریت سطح عالی سازمان.
  - ۳- تکنولوژی انتقال - گزارشات کتبی و شفاهی.
  - ۴- ویژگی های اطلاعات:
- الف- اقلام اطلاعاتی - منابع اعتباری، پیش بینی تقاضا، ...
- ب- فرمت - تابلو گزارشات کلامی و عددی.
- ج - شکل - عمدتاً کمی، هم دارای ماهیت مالی و هم غیرمالی.
- د- تمرکز - محدود و خاص.
- ه- موقعیت - هم داخلی و هم خارجی.

ادامه در صفحه ۵۴

تسهیلات خاص توسط دولت در خصوص اجرای پروژه های خاص در مناطق مختلف کشور می تواند مدیریت سازمان را در زمینه شناسایی یک مسئله یا فرصت راهبردی یاری رساند.

جهت حل مسئله و مشکل یا استفاده از فرصت راهبردی، مدیریت سطح عالی سازمان یک مجموعه از پروژه ها و توصیه های مختلف را مورد بررسی و توسعه قرار می دهد. در این مرحله گزینیه های عملی (پروژه های بالقوه) ارائه می شود. ارائه گزینیه های عملی بر عهده پرسنل ستادی سازمان می باشد. در نگاره شماره ۴ ارزش های پارامترهای طراحی برای مرحله "گزینیه سازی" آورده شده است.

نگاره ۳: ارزش های پارامترهای طراحی برای مرحله "شناسایی مسائل و فرصت های راهبردی"

- ۱- تهیه کنندگان - واحد های برنامه ریزی راهبردی.
  - ۲- دریافت کنندگان - مدیران سطح عالی سازمان.
  - ۳- تکنولوژی انتقال - عمدتاً گزارشات شفاهی.
  - ۴- ویژگی های اطلاعات:
- الف- اقلام اطلاعاتی - عکس العمل رقبا، تغییر تقاضا، تغییرات تکنولوژی، قوانین جدید.
- ب- فرمت - گزارشات کلامی (نوشتاری).
- ج- شکل - عمدتاً غیر مالی و کیفی.
- د- تمرکز - گسترده و پراکنده.
- ه- موقعیت - عمدتاً خارجی (برون سازمانی).
- و- افق زمانی - عمدتاً جاری، بعضی مربوط به آینده، مقدار کمی مربوط به گذشته.
- ز- تکرار - غیر ادواری.

گزینه های عملی (پروژه های بالقوه) ارائه شده شامل "عدم انجام کار" (که مستلزم صرف نظر نمودن از سود، افزایش سهم بازار رقبا، تحمل هزینه از مد افتادگی موجودی های کالا، و نظایر آن می باشد)؛ "وارد نمودن ماشین آلات جدید" (از کجا؟، چه نوع ماشین آلات، توانایی دسترسی به نیروی کار ماهر و هزینه آن؟ سیستم های انتقال محصول به بازار؟ نحوه تأمین مالی؟ و نظایر آن)؛ "تحصیل شرکت های رقیب و

ترکیب هزینه یابی بر مبنای فعالیت و تئوری محدودیت‌ها: رویکردی نوین در حسابداری مدیریت

دکتر شکرآء خواجوی^۱

امین ناظمی^۲

تشریح شود. قیمت گذاری محصولات، تنوع سازی در تولیدات، نحوه ترکیب محصولات و در نهایت تصمیمات مربوط به تولید و یا خرید از جمله مسائلی هستند که در تصمیمات مدیریتی بایستی در نظر گرفته شوند. در پایان چنین نتیجه گیری می شود که ارائه اطلاعات مربوط و به موقع نیازمند

استفاده همزمان از دو مفهوم هزینه یابی بر مبنای فعالیت و تئوری محدودیت‌ها است.

واژه های کلیدی: هزینه یابی بر مبنای فعالیت، تئوری محدودیت‌ها، حسابداری مدیریت، قیمت گذاری محصولات، متنوع سازی در تولیدات، ترکیب محصولات، تولید یا خرید.

تئوری محدودیت‌ها، دیدگاهی کوتاه مدت و هزینه یابی بر مبنای فعالیت، دیدگاهی بلندمدت دارد

چکیده

در این مقاله مبانی استفاده از دو مفهوم نوین در حسابداری مدیریت مورد تحلیل و بررسی قرار می گیرد. "هزینه یابی بر مبنای فعالیت" و "تئوری محدودیت‌ها" دو تکنیک مورد استفاده است که مفروضات و مصادیق آنها در شرایط و افق زمانی مربوط به خود مناسب هستند. تئوری محدودیت‌ها دیدگاهی کوتاه

مدت و هزینه یابی بر مبنای فعالیت دیدگاهی بلندمدت دارد. از این رو می توان از ترکیبی از این دو استفاده نمود تا کاستی‌ها و نقاط ضعف یکی به واسطه توانمندی‌ها و نقاط قوت دیگری جبران شود.

این مقاله با تشریح دو مفهوم هزینه یابی بر مبنای فعالیت و تئوری محدودیت‌ها و نقاط ضعف و قوت هر یک تلاش می کند تا نحوه استفاده از ترکیب آنها در تصمیمات مدیریتی

محدودیت ها و نکات ضعف و قوت آن تشریح می شود. در بخش دوم هزینه یابی بر مبنای فعالیت توصیف می شود. در بخش سوم چگونگی استفاده از ترکیب هزینه یابی بر مبنای فعالیت و تئوری محدودیت ها ارائه می شود. بخش چهارم نیز به نتیجه گیری و ارائه پیشنهادها اختصاص دارد.

۱- تئوری محدودیت ها و نقاط ضعف و قوت آن

تئوری محدودیت ها توسط گلدرد و فاکس^۱ (۱۹۹۲) مطرح شد. هدف از ارائه این تئوری، استفاده از روش های علمی در حل مسائل مدیریتی بود. طبق نظر آنها، محدودیت به هر عاملی اطلاق می شود که شرکت را در رسیدن و یا دستیابی به اهداف خود باز می دارد.

در واحدهایی که تولید محصولات یا ارائه خدمات در طی چندین مرحله انجام می شود، شروع هر مرحله نیازمند تکمیل فرایند در مراحل قبلی است. به عبارت دیگر، هیچ فرایندی نمی تواند انجام گیرد مگر اینکه فرایند قبلی، عملیات خود را تکمیل کرده باشد. از طرفی، ظرفیت فرایندهای مختلف تولیدی و خدماتی معمولاً با یکدیگر توازن کامل ندارند. برخی از فرایندها ممکن است دارای ظرفیت اضافی باشند و برخی دیگر ممکن است با کمبود ظرفیت مواجه باشند. عاملی که در رسیدن به اهداف شرکت محدودیت ایجاد می کند، اصطلاحاً "تنگنا" یا "گلوگاه" نامیده می شود. تنگنا به آن قسمت از عملیات گفته می شود که فرایند تولید و ارائه خدمات را محدود می کند و باعث ایجاد نوسان در انجام عملیات می شود. بدیهی است که وجود تنگنا باعث افزایش بهای تمام شده محصولات و خدمات، زمان ارائه و در نهایت افت کیفی آنها می شود.

در شرکت های تولیدی، از آنجا که هر مرحله از مراحل تولید به مراحل دیگر وابسته است، وجود محدودیت در فرایند تولید منجر به افزایش کالای در جریان ساخت می شود. این مسأله باعث بروز مشکلات در هنگام کنترل کیفیت و در نتیجه پوشیده ماندن عیوب در عملیات تولید می شود.

از طرف دیگر شرکت برای این که بتوانند در بازارهای رقابتی به صورت کارا و اثربخش رقابت کنند، باید کالا و

بیشتر سازمان ها جهت رسیدن به اهداف خود، با محدودیت های گوناگونی مواجه هستند. طبق تئوری محدودیت ها، هر سازمان در فرایند عملیاتی خود حداقل دارای یک محدودیت است که به نوعی در عملیات آن مانع ایجاد می کند. اگر شرکت ها با هیچ گونه محدودیتی روبرو نباشند می توانند به میزان نامحدودی آنچه را که به خاطر آن تلاش می کنند (مثلاً سود یا ارائه خدمات بهتر) به دست آورند. تئوری محدودیت ها به سیستم های تولیدی و خدماتی به عنوان زنجیره ای از فرایندهای مرتبط با یکدیگر، همانند حلقه های به هم پیوسته می نگرد.

این فرایند زمانی تقویت خواهد شد که هر یک از اجزای زنجیره تقویت شود. به بیان دیگر اگر به سازمان به عنوان سیستمی کلی نگاه شود، قسمت های مختلف آن از جمله فرایندهای طراحی، ساخت، بازاریابی، توزیع و تحویل به مشتریان و خدمات پس از فروش به عنوان زیرمجموعه های تشکیل دهنده سیستم کلی محسوب می شوند و با توجه به نگرش سیستمی روی ضعیف ترین حلقه ها بایستی کار بیشتری انجام شود (مابین^۱، ۱۹۹۵).

مدیران واحدهای تولیدی یا خدماتی برای بقا در بازار رقابت جهانی ناگزیرند که با توجه به منابع محدود و کمبودها، ترکیب محصولاتی^۲ را انتخاب کنند که حداکثر سود را ایجاد کند و یا ظرفیت محدود دوایر تولیدی و خدماتی را با کمترین هزینه افزایش دهند. بدیهی است دستیابی همزمان به این دو هدف به صورت کامل امکان پذیر نیست. بنابراین مدیران ناگزیر بایستی با استفاده از مدل های ریاضی و برنامه ریزی خطی و غیر خطی و سایر تکنیک ها، میزان سود را با توجه به محدودیت های موجود حداکثر نمایند.

در این مقاله تلاش می شود تا با استفاده از دو مفهوم هزینه یابی بر مبنای فعالیت^۳ و تئوری محدودیت ها، راهکارهای جدیدی جهت تصمیم گیری مدیران ارائه شود. بدیهی است که هر چه میزان سطح فعالیت گسترده تر شود، مدیریت نیازمند اطلاعات بیشتر و دقیق تری است. مابقی بخش های مقاله به صورت زیر است: در بخش اول تئوری

دومین معیار اندازه گیری تئوری محدودیت ها "هزینه های عملیاتی" است. برخلاف تعریف متداول، هزینه های عملیاتی در تئوری محدودیت ها شامل هزینه هایی است که علاوه بر هزینه های اداری، عمومی،

فروش و دستمزد مستقیم، سربار ساخت را نیز به عنوان هزینه های دوره تلقی کرده و هیچ تلاشی برای تفکیک آنها به عنوان هزینه های محصول و دوره انجام نمی شود. هزینه های عملیاتی که در یک دوره رخ می دهند بایستی توسط توان عملیاتی سیستم پوشش داده شوند، در غیر این صورت آن مجموعه برای مدت طولانی دوام

گلدردت و فاکس (۱۹۹۲) اظهار می کنند که هدف شرکت ایجاد پول در زمان حال و آینده است. شرکت بدون ایجاد پول به حیات خود نمی تواند ادامه دهد.

نخواهد داشت.

موجودی "مومین معیار اندازه گیری در تئوری محدودیت است. براساس تعریف، موجودی تمام وجهی است که سیستم بر روی اقلامی که قصد فروش آن را دارد سرمایه گذاری می کند. از آنجا که مدیران معتقدند تمام اجزای سیستم به طور دائم باید مشغول فعالیت باشند، اغلب اوقات مقداری موجودی بلااستفاده وجود خواهد داشت. این فزونی موجودی به طور قابل توجه باعث کاهش عملکرد سیستم خواهد شد، زیرا در این حالت وجوه سازمان به صورت موجودی انبار بلوکه شده است. این در حالی است که آن وجوه می تواند در پروژه های سودآور سرمایه گذاری شود. به علاوه، فزونی موجودی مشکلات اساسی شرکت را پنهان نگه می دارد. بنابراین جهت بهبود سیستم، سطوح موجودی باید به تدریج کاسته شود و مسائل یک به یک حل شوند (گرسز، ۱۹۹۹: ۲۹).

هنگامی که سیستم در وضعیت مطلوبی به سر می برد و توانایی پاسخگویی به نیاز بازار را دارد، محدودیت مؤثر، محدودیتی برون سازمانی از قبیل کمبود سفارش مشتریان، محدودیت های راهبردی^{۱۱} یا دسترسی به مواد اولیه خواهد بود. تئوری محدودیت ها منابع را به سه دسته کمیاب^{۱۲}،

خدمات را به موقع و در زمان مقرر تحویل دهند. این مسأله در شرایطی که میان مراحل مختلف تولید و خدمات وابستگی متقابل وجود دارد، نیازمند تلاش بیشتر و برنامه ریزی منظم است.

در نهایت از آنجا که وجود تنگنا و محدودیت در فرایند تولید باعث افزایش ظرفیت بلااستفاده در سایر بخش های شرکت می شود، بنابراین با رفع محدودیت ها می توان حداکثر ظرفیت سیستم را بکار گرفت و ظرفیت های بلااستفاده را تا حد ممکن کاهش داد. این مسأله باعث کاهش بهای تمام شده در بازار و افزایش توان

رقابتی خواهد شد. با توجه به پیامدهای ناشی از محدودیت ها و تأثیر آن بر عملیات شرکت، تئوری محدودیت ها بر روی تنگناها متمرکز می شود و مدیران را ترغیب می کند تا راه حل هایی را برای افزایش سودآوری از طریق رفع تنگناها و تخصیص مناسب منابع در فرایند تولید ارائه دهند.

گلدردت و فاکس (۱۹۹۲) اظهار می کنند که هدف شرکت ایجاد پول در زمان حال و آینده است. شرکت بدون ایجاد پول به حیات خود نمی تواند ادامه دهد. بنابراین، هر فعالیتی که به ساختن پول کمکی نکند هدر رفتن منابع و اتلاف زمان محسوب می شود. تئوری محدودیت ها به وسیله سه معیار توان عملیاتی^{۱۳}، هزینه های عملیاتی^{۱۴} و موجودی^{۱۵} اندازه گیری می شود (آمبل و سریکانث، ۱۹۹۰).

توان عملیاتی درآمد خالصی است که سیستم از طریق تولید کالا و فروش آن ایجاد می کند. گلدردت توان عملیاتی را درآمد پس از کسر مواد مستقیم تعریف می کند، در حالی که دستمزد مستقیم به عنوان هزینه ثابت در کوتاه مدت تلقی می شود. برای افزایش توان عملیاتی، تمام تنگناهای سیستم باید مشخص شود و سپس تمام توجه مدیریت بر بهبود کارایی براساس تنگناها متمرکز شود، زیرا این عمل به معنای افزایش کارایی کل سیستم است.

محدودیت‌ها و بهبود مستمر را بسط و توسعه داد. این فرایند در جهت افزایش توان عملیاتی و کاهش موجودی و هزینه‌های عملیاتی کاربرد دارد. در این حالت، شرکت به هدف خود که همانا ایجاد پول است خواهد رسید (باکسندل و گویا، ۱۹۹۸: ۲۶). این مراحل در جدول شماره ۱ نشان داده شده است.

جدول شماره ۱: مراحل پنج گانه در تئوری محدودیت

۱- محدودیت‌های سیستم (محدودیت‌های فیزیکی و استراتژیک) را شناسایی کنید.
۲- در مورد چگونگی دستیابی به حداکثر کردن منفعت با توجه به محدودیت‌های جاری تصمیم‌گیری کنید.
۳- تمام مسائل دیگر را تابع بند ۲ قرار دهید. به عبارت دیگر از ظرفیت‌های ایجاد شده برای رفع محدودیت‌های مراحل بعدی استفاده شود.
۴- محدودیت‌های سیستم را ارتقا بخشید. یعنی اثرات محدودیت‌های جاری کاهش یابد، از حجم بعضی از تقاضاها کاسته و یا ظرفیت‌ها افزایش یابد و تمام افراد نسبت به محدودیت‌ها و اثرات آنها بر عملکرد هر یک از مراحل مطلع باشند.
۵- اگر در مرحله قبل محدودیت رفع شد، به مرحله اول بازگردید، اما به واسطه رفع محدودیت، اجازه ندهید تا فرایند رفع محدودیت‌های سیستم متوقف شود.

محدودیت‌های تئوری محدودیت

تئوری محدودیت بر یک دوره زمانی کوتاه مدت استوار است. در کوتاه مدت ظرفیت کارخانه و تأسیسات ثابت است و این ظرفیت ثابت ایجاد تنگنا می‌کند. در بلندمدت، مدیر می‌تواند ظرفیت را تغییر دهد. هزینه‌های دستمزد و سربار لزوماً در تمامی اوقات ثابت نیستند. در تئوری محدودیت، این موضوع نادیده گرفته می‌شود و ممکن است اطلاعات نادرستی در مورد تحلیل‌های سودآوری ارائه دهد که ضعف تئوری محدودیت‌ها محسوب می‌شود. در نهایت تصمیماتی که مدیران تنها بر پایه تئوری محدودیت اتخاذ می‌کنند ممکن است به تولید محصولات زیان‌آور منجر شود (گرسز، ۱۹۹۹: ۳۰).

۲- هزینه یابی بر مبنای فعالیت و نقاط ضعف و قوت آن

واژه هزینه یابی بر مبنای فعالیت توسط کوپر و کیپل^{۲۱} (۱۹۹۲) برای تخصیص هزینه فعالیت‌ها به محصولات به کار گرفته شده است. آنها معتقد بودند، سیستم‌های هزینه یابی سنتی نه تنها پاسخگوی احتیاجات مدیران نیستند، بلکه استفاده از این اطلاعات سبب گمراهی و عدم اتخاذ تصمیم

صحیح به وسیله آنها می‌گردد (نمازی، ۱۳۷۸).

هزینه یابی بر مبنای فعالیت شیوه‌ای است که برای بهبود صحت اطلاعات هزینه به کار می‌رود. به بیان دیگر، هزینه یابی بر مبنای فعالیت به جای پرداختن به عوارض، نشانه‌ها و معلول به علت وقایع می‌پردازد و علت ایجاد هزینه و تولید فعالیت را بررسی می‌کند. اگر فعالیتی دارای توجیه، متقاضی و یا ارزش افزوده نباشد، زمینه حذف، تعدیل یا بهبود آن را فراهم می‌آورد (عزیزی و مدرس، ۱۳۸۱).

هزینه یابی بر مبنای فعالیت، فعالیت‌ها را به صورت موضوع هزینه سازمان، شناسایی می‌کند. فعالیت‌ها به صورت مبنا برای تسهیم هزینه‌ها به سایر موضوعات هزینه همانند محصولات و خدمات استفاده می‌شود. ابتدا، کل فعالیت‌های انجام شده شناسایی و هزینه هر فعالیت تعیین می‌شود. سپس هزینه‌ها بر مبنای میزان فعالیت‌های انجام شده برای تولید محصول به تولیدات تسهیم می‌شود (رمضانی، ۱۳۸۳).

فعالیت‌ها در هر مجموعه در سطوح متفاوتی انجام می‌شوند. گاهی اوقات، در سطح یک واحد محصول^{۲۲}، در سطح یک دسته محصول^{۲۳}، در سطح خدمات پشتیبانی

بلندمدت دارد که در آن هزینه منابع^{۲۱} به کار رفته به محصولات ردیابی می شود. اغلب هزینه ها متغیر فرض می شوند و بنابراین مطابق با سطح ستاده تغییر می کنند. در کوتاه مدت، شرکت هزینه های ثابت بسیاری از قبیل دستمزد، اجاره، استهلاک و غیره دارد. شرکت این گونه هزینه ها را در شرایط تولید یا توقف، متحمل خواهد شد. در نتیجه سیستم هزینه یابی بر مبنای فعالیت ممکن است اطلاعات نادرستی در رابطه با تصمیمات کوتاه مدت به علت عدم انعکاس هزینه های واقعی ارائه کند. ضعف دیگر این روش، در نظر نگرفتن محدودیت های سیستم در تحلیل ها است. در کوتاه مدت ظرفیت تمام فعالیت ها ثابت فرض می شود اما هزینه یابی بر مبنای فعالیت با نادیده گرفتن این موضوع، "هزینه فرصت" استفاده از منابع محدود (که در معرض تنگنا قرار دارند) را در نظر نمی گیرد (گرسز، ۱۹۹۹: ۳۰).

۳- ترکیب تئوری محدودیت ها و هزینه یابی بر مبنای فعالیت

در متون مالی و تحقیق در عملیات، می توان مطالعاتی که دو موضوع تئوری محدودیت ها و هزینه یابی بر مبنای فعالیت را با یکدیگر مقایسه کرده اند، ملاحظه نمود. تئوری محدودیت های "گلدرت" و هزینه یابی بر مبنای فعالیت "کوپر و کیپلن" را در مطالعات این محققین می توان ملاحظه کرد؛ کوپر و اسلاگملدر^{۲۲} (۱۹۹۹)، دمی و تالبوت^{۲۱} (۱۹۹۸)، هلمن^{۲۳} (۱۹۹۵)، کی^{۲۴} (۱۹۹۵)، مک آرتور^{۲۳} (۱۹۹۳)، پترسون^{۲۵} (۱۹۹۲)، اسپود و دیگران^{۲۶} (۱۹۹۴)، یحیی زاده^{۲۷} (۱۹۹۸)، هال و دیگران^{۲۸} (۱۹۹۷)، کمپبیل و دیگران^{۲۹} (۱۹۹۷).

هزینه یابی بر مبنای فعالیت و تئوری محدودیت ها بر مبنای دوره های زمانی متفاوت پایه گذاری شده اند و مفروضات متفاوتی در رابطه با هزینه های سربار و دستمزد و ظرفیت تولیدی دارند. این مفروضات در محدوده زمانی مربوط به خود صدق می کنند.

در کوتاه مدت، ظرفیت و هزینه های دستمزد و سربار ثابت فرض می شوند. در این شرایط، تئوری محدودیت ها

محصول^{۳۳} و در نهایت به صورت نوع محصول^{۳۳} انجام می شود. بنابراین با تفکیک هر یک از فعالیت در سطوح فوق الذکر و سپس تسهیم بر روی محصولات امکان محاسبه بهای تمام شده به صورت دقیق تر فراهم می آید.

محققین در انجام محاسبات مربوط به هزینه یابی بر مبنای فعالیت گام های متعددی را ذکر کرده اند^{۲۵}. کوپر و کیپلن (۱۹۹۲) چهار مرحله زیر را پیشنهاد نمودند: (رمضانی، ۱۳۸۳: ۱۷).

- ۱- شناسایی فعالیت ها؛ شناسایی رویدادی که باعث ایجاد هزینه در سازمان بوده و توسط ماشین آلات، نیروی انسانی یا هر دو انجام می شود.
- ۲- تخصیص هزینه منابع به فعالیت ها با استفاده از روش های تخصیص مستقیم، برآوردی و اختیاری.
- ۳- شناسایی محصولات.
- ۴- ارتباط دادن هزینه های فعالیت به محصولات.

به منظور تخصیص هزینه به فعالیت ها (موضوع بند دوم) آگاهی از موضوع هزینه^{۲۶} و عامل هزینه^{۲۷} ضروری است. موضوع هزینه، منشأ و دلیل اصلی انجام فعالیت ها است که باعث به جریان افتادن منابع در چرخه سیستم می شود، مانند محصولات، خدمات، مشتریان و غیره. عامل هزینه، عاملی است که باعث تغییر در هزینه فعالیت می شود. به بیان دیگر، منابع صرف انجام فعالیت ها به علت تغییر در این عوامل می شوند، همانند ساعات کار مستقیم و ماشین آلات.

نقاط ضعف و قوت هزینه یابی بر مبنای فعالیت

کوپر و کیپلن (۱۹۹۲) مزایای سیستم هزینه یابی بر مبنای فعالیت را در این می دانند که هزینه های محصول بر اساس منابع استفاده شده اندازه گیری می شود و منابعی که در سازمان از آن استفاده نمی شود، از هزینه های محصول جدا و تحت عنوان هزینه ظرفیت بلااستفاده^{۲۸} شناسایی می شود. این موضوع در هنگام تخصیص بهتر منابع و کاهش هزینه ها مورد استفاده قرار می گیرد (رمضانی، ۱۳۸۳: ۳۳).

اما در عین حال هزینه یابی بر مبنای فعالیت رویکردی

برحسب تقاضایی که برای فعالیت های تولیدی وجود دارد، استفاده از منابع شرکت اندازه گیری می شود. در صورتی که تقاضا برای فعالیتی پایین تر از سطح عرضه خدمات باشد، بهای منابع اضافی^{۱۱} به عنوان ظرفیت بلااستفاده^{۱۲} در نظر گرفته می شود. ظرفیت بلااستفاده به منظور تطابق بین عرضه و تقاضای منابع فعالیت ها در هنگام تسهیم منابع مورد استفاده قرار می گیرد (کوپر و کپلن، ۱۹۹۲: ۱۲).

به بیان ساده تر، در صورتی که سیستم هزینه یابی بر مبنای فعالیت، منابع اضافی را شناسایی کند، بدون نیاز برای ایجاد ظرفیت های جدید، کافی است آنها را به سمت منابع دارای محدودیت و یا تنگناها سوق داد. به این صورت محدودیت های مفروض که در تئوری محدودیت ها ذکر شد، کمتر شده و بر روی مراحل بعدی (رفع محدودیت های بعدی) می توان متمرکز شد.

به هر حال، تصمیم گیری در مورد این که در چه مواقعی استفاده از هر یک از تکنیک های ABC و TOC و یا ترکیبی از آنها می تواند مفید باشد، بستگی به افق زمانی تصمیم گیری و توازن میان آنها (در کوتاه مدت و بلندمدت) دارد. در این بخش به منظور تشریح بیشتر چند مورد تصمیم گیری به عنوان نمونه ذکر و نحوه استفاده از این دو مفهوم توصیف می شود. این تصمیمات عبارتند از قیمت گذاری محصولات، متنوع سازی در تولید محصولات، ترکیب محصولات و تصمیمات مربوط به تولید یا خرید^{۱۳}.

۳-۱- قیمت گذاری محصولات

همان طور که در بخش اول مطرح شد، تئوری محدودیت ها، هزینه های دستمزد و سربار را به عنوان هزینه های عملیاتی و ثابت در طی دوره فرض می کند. این موضوع باعث می شود تا حاشیه سود براساس این مفهوم برابر

اطلاعات صحیحی ارائه می دهد. اما در بلندمدت تمامی هزینه ها متغیر هستند و ظرفیت کارخانه با توجه به سطوح تقاضا افزایش یا کاهش می یابد. از آنجا که مفروضات سیستم هزینه یابی بر مبنای فعالیت بر گرایشات بلندمدت استوار است، از این رو قادر به انعکاس صحیح هزینه های مورد انتظار شرکت در این چارچوب زمانی خواهد بود (گرسز، ۱۹۹۹: ۳۱).

چون سیستم هزینه یابی بر مبنای فعالیت و تئوری محدودیت در دوره های زمانی متفاوتی کاربرد دارند، لذا می توانند مکمل یکدیگر قلمداد شوند. در این صورت ضعف یک روش به واسطه توانایی روش دیگر قابل جبران است. در کوتاه مدت، تئوری محدودیت ها با توجه به تنگناهای موجود، منجر به حداکثر منفعت می شود. این در حالی است که با افزایش دوره زمانی، ماهیت هزینه ها به سوی متغیر شدن گرایش دارند و این موضوع بایستی در هنگام استفاده از

مفهوم تئوری محدودیت ها در نظر گرفته شود. به بیان دیگر مدیران بایستی به چگونگی حذف تنگناهای ایجاد شده در شرایط جدید بیندیشند. به نظر می رسد چندین راهکار برای حل این مسأله وجود دارد؛ تولید محصولاتی که از منابع با محدودیت کمتر استفاده می کنند، ایجاد ظرفیت های جدید به واسطه رفع محدودیت ها و یا جابجایی در استفاده از منابعی که

تنگنا ایجاد نکرده اند، از جمله راه حل های ممکن به نظر می رسد (شو و دیگران، ۲۰۰۳: ۷).

از طرف دیگر هزینه یابی بر مبنای فعالیت در هنگام تصمیم گیری های مدیریتی در مورد ایجاد و یا جابجایی در ظرفیت های تولیدی یاری می رساند. محاسبه بهای تمام شده محصول با استفاده از سیستم هزینه یابی بر مبنای فعالیت سبب می شود تا محصولاتی که هزینه بیشتری را به شرکت تحمیل می کنند شناسایی شوند. در این صورت

در صورتی که سیستم هزینه یابی بر مبنای فعالیت، منابع اضافی را شناسایی کند، بدون نیاز برای ایجاد ظرفیت های جدید، کافی است آنها را به سمت منابع دارای محدودیت و یا تنگناها سوق داد.

مناسب شده و در ترکیب محصولات نوعی قیمت گذاری ناعادلانه ایجاد می شود. بنابراین استفاده از ارزش بازار به منظور رقابت با دیگر شرکت ها ممکن است در نظر گرفته شود. این موضوع را می توان در جدول شماره ۲ ملاحظه کرد (شو و دیگران، ۲۰۰۳: ۷).

با تفاوت بهای فروش و مواد مستقیم کالاهای فروخته شده در نظر گرفته شود. در این صورت بهای فروش ممکن است براساس معیارهای دیگری به غیر از بهای تمام شده تعیین شود. زیرا اگر بهای فروش براساس هزینه های متغیر (مواد مستقیم) تعیین شود، این مورد باعث عدم قیمت گذاری

جدول شماره ۲: مقایسه محاسبه بهای تمام شده بر اساس روش متداول و ABC: سیستم هزینه های سربار در سطح دسته محصول

جمع کل	محصول ب	محصول الف	
	۵۰,۰۰۰ واحد	۱۰۰ واحد	۱- کل واحدهای تولیدی
	۱,۰۰۰ واحد	۱۰ واحد	۲- تعداد دسته محصول
	۵۰	۱۰	۳- دفعات راه اندازی ماشین آلات
	۲ ساعت	۲ ساعت	۴- ساعات مستقیم به ازای هر واحد
۱۰۰,۰۰۰ ساعت	۱۰۰,۰۰۰ ساعت	۲۰۰ ساعت	۵- کل ساعات مستقیم
	۱,۰۰۰ ریال	۱,۰۰۰ ریال	۶- هزینه هر بار راه اندازی
۶۰,۰۰۰ ریال	۵۰,۰۰۰ ریال	۱۰,۰۰۰ ریال	۷- کل هزینه های راه اندازی (۳ × ۶)
	$[60,000 \div (100,000 + 200)] \times 2$	$[60,000 \div (100,000 + 200)] \times 2$	۸- سربار به روش متداول* به ازای هر واحد
	ریال ۱,۱۹۸ =	ریال ۱,۱۹۸ =	
	$50,000 \div 50,000 =$	$10,000 - 100 =$	۹- سربار به روش ABC به ازای هر واحد (۷ ÷ ۱)
	ریال ۱	ریال ۱۰۰	

* جمع کل هزینه های سربار تقسیم بر کل ساعات دستمزد

۲-۳- متنوع سازی در تولید محصولات

در صورتی که براساس تئوری محدودیت ها ظرفیت اضافی برای تولید وجود داشته باشد، امکان تنوع در ایجاد محصولات وجود دارد. از آنجا که به غیر از مواد مستقیم، سایر هزینه ها در کوتاه مدت ثابت در نظر گرفته می شوند، بنابراین می توان به تولید محصولات دیگری اقدام و در نتیجه بازار جدیدی ایجاد نمود. اما در سیستم هزینه یابی بر مبنای فعالیت به دلیل آنکه بهای فعالیت ها محاسبه و بر آن اساس بهای تمام شده محصولات تعیین می شود، تمایل به کاهش هزینه های غیرمستقیم و یکنواخت سازی و ساده سازی در تولید محصولات وجود دارد. بنابراین ABC از تنوع سازی

همان طور که در جدول شماره ۲ مشاهده می شود استفاده از هزینه یابی بر مبنای فعالیت باعث تعیین دقیق تر بهای تمام شده و در نتیجه قیمت گذاری مناسب تر براساس بهای تمام شده محصول می شود. اما این موضوع نمی تواند بهای بازار را در هنگام تصمیم گیری نادیده بگیرد. آنچه پیشنهاد می شود این است که در یک دوره زمانی بلندمدت به علت این که ماهیت هزینه ها متغیر است، قیمت گذاری با استفاده از هزینه یابی بر مبنای فعالیت تعیین شود اما در کوتاه مدت که هزینه ها ماهیت ثابتی دارند، استفاده از تئوری محدودیت ها رویکرد بهتری به نظر می رسد (شو و دیگران، ۲۰۰۳: ۷).

منابع اضافی در دوایر مونتاژ و تکمیل ۱۰۰,۰۰۰ ساعت است. در مدل TOC ترکیب سه محصول الف، ب و ج به صورت ۵۰,۰۰۰، ۱۰۰,۰۰۰ و ۲۵,۰۰۰ واحد توصیه شده که سودی معادل ۲,۲۸۰,۰۰۰ ریال عاید شرکت می کند. اما در این مدل به دلیل افزایش تعداد محصولات منابع اضافی در دایره مونتاژ و در دایره تکمیل ۵۵,۰۰۰ ساعت است. در نهایت در مدل تکامل یافته ترکیبی، حداکثر سود ۴,۶۲۰,۰۰۰ ریالی براساس ترکیب ۳ محصول الف، ب و ج بدست آمده است. در عین حال تولید ۳۰,۰۰۰ محصول الف، ۱۰۰,۰۰۰ محصول ب و ۳۰,۰۰۰ محصول ج توصیه شده است.

۳-۴- تصمیمات مربوط به تولید و یا خرید

در شرکت های تولیدی مواد مورد نیاز به دو صورت تأمین می شوند: در داخل شرکت تولید و یا از خارج از شرکت خریداری می شوند.

در جدول شماره ۴ چگونگی اخذ تصمیم در قالب سیستم های سنتی و جدید ارائه شده است (شو و دیگران، ۲۰۰۳: ۸). با فرض آنکه شرکت دو محصول الف و ب را تولید نماید و حاشیه سود هر یک از آنها به ترتیب ۱۱۰ و ۱۱۵ باشد در صورتی که خرید قطعات اصلی محصول ب از خارج شرکت انجام شود، زمان مورد نیاز برای تولید آن ۵۰ دقیقه خواهد بود. اگر دستمزد مستقیم ۱۰ ریال باشد، حاشیه سود ۱۱۵ ریال به ازای هر واحد است. اگر شرکت بخواهد قطعات محصول ب را خود بسازد، ۱۵ ریال در مواد مستقیم صرفه جویی می شود ولی میزان ساعت کار ۱۵ دقیقه بیشتر خواهد بود. بنابراین حاشیه سود هر واحد ۵/۱۲۲ ریال خواهد شد.

آنچه در این تحلیل در نظر گرفته شد، محدودیت در استفاده از منابع تولیدی است. در صورتی که محصول ب نیازمند استفاده از ماشین ج در طی تولید باشد و استفاده از ماشین ج محدودیت داشته باشد، بایستی تصمیم خرید یا تولید را براساس حاشیه سود محدود شده وضع نمود. مثلاً اگر محصول ب ۳۰ دقیقه از ماشین ج استفاده کند، حاشیه سود هر واحد به ازای زمان در نظر گرفته شده ۵/۱۷ خواهد بود. این در حالی است که در صورت خرید قطعات حاشیه سود ۹/۳۳

ادامه در صفحه ۵۶

زیاد در تولید محصولات حمایت نمی کند. بنابراین در هنگام تصمیم گیری در قبال متنوع سازی محصولات براساس تئوری محدودیت ها بایستی هزینه های اضافی آن را که براساس ABC قابل محاسبه است در نظر گرفت (شو و دیگران، ۲۰۰۳: ۸).

۳-۳- ترکیب محصولات

شرکت هایی که بیش از یک محصول تولید می کنند، بایستی براساس محدودیت منابع خود، سود را حداکثر نمایند. در مطالعات کی (۱۹۹۵)، گرسز (۱۹۹۹) و آرچامبالت (۲۰۰۲) از این دسته محسوب می شوند. استفاده از تکنیک های تحقیق در عملیات همانند برنامه ریزی خطی و غیر خطی برای محاسبه سود با توجه به محدودیت ها متداول است. به عنوان نمونه کی (۱۹۹۵) یک شرکت چهار محصولی (الف، ب، ج و د) را در نظر گرفت. جدول شماره ۳ منابع مورد نیاز چهار محصول و سود آنها را نشان می دهد. بر این اساس وی ابتدا به کمک هزینه یابی بر مبنای فعالیت اقدام به محاسبه بهای فعالیت ها و نیز بهای تمام شده نموده و سپس در یک برنامه ریزی خطی براساس تئوری محدودیت ها میزان منابع و سود را بدست آورد.

همان طور که در جدول شماره ۳ مشاهده می شود، براساس مدل ABC تنها تولید محصول الف توصیه شده و سودی معادل ۳,۱۸۰,۰۰۰ ایجاد می شود. براساس این مدل جدول شماره ۳: ترکیب چهار محصول و مقایسه روش های

TOC, ABC و ترکیب آنها (کی، ۱۹۹۵: ۵۷)

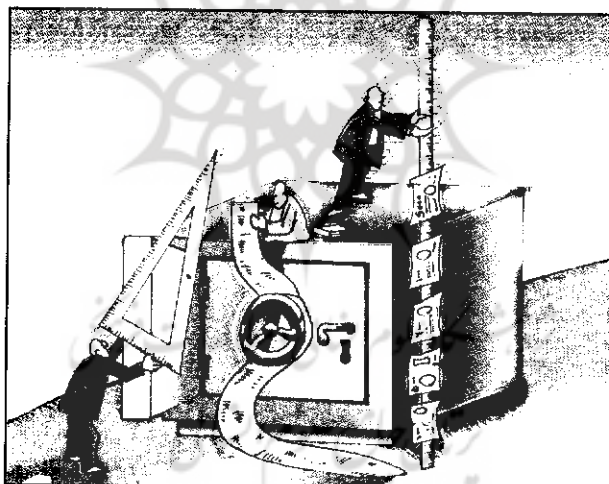
ترکیب محصول:	ABC	TOC	ترکیب ABC و TOC
الف	۰	۵۰,۰۰۰	۳۰,۰۰۰
ب	۰	۱۰۰,۰۰۰	۱۰۰,۰۰۰
ج	۰	۲۵,۰۰۰	۳۰,۰۰۰
د	۲۰,۰۰۰	۰	۰
منابع اضافی:			
دایره مونتاژ (ساعات کار)	۱۰۰,۰۰۰	۰	۱۰,۰۰۰
دایره تکمیل (ساعات کار)	۱۰۰,۰۰۰	۵۵,۰۰۰	۵۵,۰۰۰
راه اندازی (ساعات)	۰	۰	۰
خرید (تعداد سفارشات)	۲۰۰	۲۳۵	۲۰۰
مهندسی (طراحی)	۵۰۰	۵۰۰	۵۰۰
سود پیش بینی شده	۳,۱۸۰,۰۰۰	۲,۲۸۰,۰۰۰	۴,۶۲۰,۰۰۰
صرفه جویی در هزینه ها	۰	۲,۳۰۷,۰۰۰	۰
براساس منابع اضافی	۰	۰	۰
سود واقعی	۳,۱۸۰,۰۰۰	۵۸۷,۰۰۰	۴,۶۲۰,۰۰۰

ارزش گذاری دارائی ها و تأثیر آن بر سود

ناصر پرتوی

افزایش در خالص دارائی ها ، سود هر واحد اقتصادی است و ارزش گذاری دارائی ها با مبانی متفاوت در میزان سود موثر است .

نگارنده در این نوشتار که از کتاب تئوری حسابداری استاد بلکوبی گرفته شده ، تلاش خواهد کرد ، روش های متفاوت ارزش گذاری دارائی ها و تأثیر آن بر سود را با زبانی ساده و قابل فهم و با ارائه مثال عددی مندرج

دارائی های هر واحد اقتصادی یکی از مهمترین منابع تحصیل سود می باشد ، بنابراین ارزش گذاری دارائی ها و تأثیر آن در اندازه گیری سود از اهمیت ویژه ای برخوردار است

در کتاب فوق توضیح دهد . چون بخش قابل توجهی از تئوری حسابداری انتخاب بین روش های متفاوت است تا محتوای اطلاعاتی هر روش مشخص شود .

سازگاری اطلاعات ارائه شده با ویژگی های کیفی اطلاعات به خصوص دو ویژگی اصلی قابلیت اعتماد و مربوط بودن یکی دیگر از هدف های این نوشتار است . برخی از تعاریف ، برگرفته شده از مبانی نظری گزارشگری مالی است که در منابع ذکر شده است .

مقدمه همراه با چکیده :

اندازه گیری سود همواره مورد توجه واحدهای اقتصادی است ، برای اندازه گیری لازم است تعریف دقیق و معینی از اندازه گیری انجام شود و مضافاً ضروری است بدانیم چه خاصه ای از مورد اندازه گیری مدنظر است و از طرفی برای اندازه گیری ، انتخاب واحد اندازه گیری لازم است . دارائی های هر واحد

اقتصادی یکی از مهمترین منابع تحصیل سود می باشد ، بنابراین ارزش گذاری دارائی ها و تأثیر آن در اندازه گیری سود از اهمیت ویژه ای برخوردار است .

ارزش گذاری می تواند مبانی متفاوتی نظیر ارزش های خرید یا ارزش فروش داشته باشد و پول که واحد اندازه گیری است ، می تواند بر حسب ارزش اسمی یا قدرت خرید باشد ، بنابراین شیوه های مختلفی برای ارزش گذاری می توان انتخاب کرد .

ارزش گذاری دارایی ها و تعیین سود

همه انتظار دارند حسابداری، ارزش منابع و ارزش تعهدات واحد را در گزارش وضعیت مالی نشان دهد که هماهنگ با یکی از مهمترین هدف های گزارشگری مالی است که بیان می کند: گزارش های مالی باید اطلاعاتی را فراهم کند که سرمایه گذاران را در پیش بینی وجوه نقدی آتی که نصیب آنها می شود، یاری کند، ولی در سیستم و ساختار فعلی حسابداری، ترازنامه واسط دو صورت سود (زیان) می باشد از این رو فقط مانده حساب ها را مشخص می کند. لذا چنین تصور می شود که ترازنامه گذشته نگر است. ولی حسابداری تعهدی، آینده نگر است در حالی که به منظور ارزشگذاری هر موضوع شناخت از ماهیت آن ضروری است.

ماهیت دارایی ها

تئوری حسابداری که همان زیر ساختارهای علمی حسابداری می باشد باید راهنمایی برای تفکرات و اصول حسابداری باشد، بنابراین باید تعریف دقیقی از دارایی ها داشته باشد، لذا ارزشیابی و طبقه بندی دارایی ها در این فرایند کمک کننده است. از این رو ویژگی های مشترک دارایی ها باید مشخص شود.

Canning ۸۰ سال پیش دارایی را به این شرح تعریف کرد: هر چیزی که در آینده وجه نقد عاید کند و یا خدماتی که قابل تبدیل به وجوه نقد باشد و بطور قانونی و منصفانه این وجه نقد را عاید کند، دارایی شخص یا گروهی از اشخاص تلقی می شود. حال به تعریف جدیدتری اشاره می کنم هیئت اصول حسابداری APB به لحاظ تاکید و اهمیت به سود (زیان)، مخارج تخصیص داده نشده را دارایی تلقی می کند، لذا منابع اقتصادی که براساس اصول پذیرفته شده حسابداری GAAP تشخیص داده شده است را دارایی می نامد.

در چهارچوب مفهومی گزارشگری مالی SFAC، منافع احتمالی که نصیب یک واحد می گردد و در مالکیت (تسلط مالکانه) آن قرار می گیرد و در نتیجه رویداد مشخصی در گذشته بوده است را دارایی شناخته است. "بنابراین دارایی مفهومی مالی است و چیزهایی که منافع آتی قابل تقویم به پول دارند و بر اثر معاملات، عملیات یا رویدادهایی مشخص به مالکیت یا کنترل یک واحد درآمده اند. دارایی آن واحد

محسوب می شوند.

منافع آتی قابل تقویم به پول به این معنی است که از فروش، واگذاری، وصول، مصرف و یا به کارگیری دارایی یک واحد، وجه نقد یا دارایی دیگری حاصل شود یا بدهی های آن واحد کاهش یابد و یا از خروج وجه نقد جلوگیری شود. مالکیت یعنی محفوظ بودن حقوق مربوط به استفاده از دارایی برابر قوانین.

تسلط مالکانه یعنی محفوظ بودن حقوق مربوط به بهره برداری از دارایی برابر قوانین، پس اگر واحدی، مالی را در مالکیت قانونی خود دارد ولی طبق قوانین از حق انتقال یا انتفاع ممنوع شود و یا برابر قرار داد، حقوق مزبور را از خود سلب و به دیگران واگذار کرده باشد مال مورد بحث از لحاظ حسابداری دارایی شناخته نمی شود، ولی اگر واحدی مالی را علی رغم فقدان مالکیت قانونی در تسلط و انتفاع مالکانه داشته باشد، مال مزبور از لحاظ حسابداری دارایی شناخته می شود، نظیر اجاره بلند سرمایه ای که بر مبنای مفهوم رجحان محتوی بر شکل به عنوان دارایی شناسائی می شود.

وقوع معاملات، عملیات یا رویدادهای مشخص

۱- واحدها معمولاً از طریق عقد قراردادهای مختلف، معاملاتی را برای تحصیل دارایی ها انجام می دهند.

۲- عملیاتی چون تولید، ساخت، بکارگیری اموال، مصرف فرآورده ها و مواد، به ایجاد یا افزایش دارایی های یک واحد منتج می شود.

۳- رویدادهایی که کلاً یا بعضاً از کنترل واحد و مدیریت خارج است، نظیر اختراع و کشف و همچنین برخی اوقات وضع مقررات جدید موجب تحصیل یا افزایش دارایی یک واحد می شود.

لذا انعقاد قرارداد هائی نظیر قرارداد خرید، تازمانی که انتقال مخاطرات و مزایای عمده مالکیت بر دارایی منتج نشده باشد، نمی تواند به شناسائی دارایی یک واحد منجر شود.^۲ در حسابداری فعلی، ارزش گذاری دارایی ها عمدتاً به منظور رعایت اصل تطابق می باشد. به عبارت دیگر، تعیین سود در سطح ساختاری (روش سنتی) با بکارگیری روش معاملات، اثر مالی هر معامله را ثبت می کند و تشخیص درآمد و تحقق هزینه و تطابق این دو مرکز ثقل سیستم حسابداری است. به

حداقل به همان اندازه که قیمت های گذشته مربوط می باشد، مربوط تلقی شوند.

قیمت های مبادله از بازار ناشی می شوند، اما برای هر واحد دو بازار برای قیمت های مبادله وجود دارد. پس دو نوع قیمت یا ارزش از این دو بازار ناشی می شود: ارزش های ورودی و ارزش های خروجی، ارزش خروجی منعکس کننده وجوه دریافتی توسط واحد که اساساً قیمت مبادله محصولات یا خدمات واحد است می باشد و ارزش ورودی منعکس کننده ارزش دارایی تسلیم شده در مقابل تحصیل دارایی آن واحد می باشد.

بکارگیری فقط یکی از شش طبقه ارزش گذاری در حسابداری که در جدول منعکس شده، ممکن است ایده آل باشد. اما عملاً حسابداری، تمام آنها را برای ارقام مختلف استفاده می کند. پس سؤال اصلی بکار بردن کدام یک از آنها نیست بلکه سؤال اساسی این است که چه زمانی باید آن ها را به کار گرفت. مثلاً موجودی کالا را در نظر بگیرید، بدهی های خرید در زمان خرید حال است سپس در زمان فروش بر مبنای قیمت فروش ارزشیابی می شود و بنام حساب های دریافتی نام گذاری می شود پس سؤال اصلی اینست که چه زمانی باید ارزش گذاری شود. برخی استدلال می کنند که باید تا زمان فروش صبر کرد، برخی هم استدلال می کنند که

این ترتیب دارایی های پولی برحسب خالص ارزش فعلی و دارائی های غیر پولی به ارزش های ورودی شناسایی و ثبت می شود و هدف از اندازه گیری و ثبت دارائیهای غیر پولی به دست آوردن مبنایی برای محاسبه سود است.

به منظور تعیین سود، دو روش در ارزش گذاری دارایی ها تاکید می شود.

۱- تاکید بر ارزش های ورودی در ثبت اولیه و تخصیص این ارزش به سال های آتی (به هزینه تبدیل کردن مخارج سرمایه ای)

۲- تاکید بر ارزش گذاری مجدد دارایی های غیر پولی در پایان هر دوره مالی به این منظور است، تا بخشی از دارایی که مصرف شده و یا از بین رفته است مشخص شود. اثر این تاکیدات بر محاسبه سود یعنی نتیجه افزایش ارزش های ورودی به ارزش های خروجی.

قیمت های مبادله

چون کالا و خدمات معمولاً بر حسب پول مبادله می شوند. پس منطقی است که قیمت های مبادله (قیمت های بازار) برای گزارشگری برون سازمانی، مربوط تلقی شوند. به علاوه چون تصمیمات اقتصادی فقط بر نتایج حال و آینده تاثیر می گذارند، پس قیمت های مبادله حال و آینده می توانند

مبلغ			
			زمان
	عقد قرارداد	تحويل کالا	دریافت وجه

است که چه زمانی، ارزش گذاری جدید انجام می شود. مبانی ارزش گذاری دارائی ها در جدول زیر و متعاقب آن ویژگی های مبانی ارزش گذاری به طور خلاصه ارائه شده است.

باید هم زمان با افزایش قیمت ها ارزش گذاری شود. اگر به نمودار صفحه قبل توجه شود، از زمان عقد قرارداد تا زمان دریافت وجه می توان ارزش گذاری مجدد را از چندین راه انجام داد. پس سئوال اصلی این

مبانی ارزش گذاری (اندازه گیری) دارایی ها

ارزش های خروجی	ارزش های ورودی
<u>گذشته</u>	<u>گذشته</u>
Past Selling Prices قیمت های گذشته فروش	Historical Cost تاریخی بهای
	Prudent Cost معقول بهای
	Standard Cost استاندارد بهای
	Original Cost اولیه بهای
<u>حال</u>	<u>حال</u>
Current Selling Prices قیمت های جاری فروش	Replacement Cost بهای جایگزینی
Net Realizable Value خالص ارزش بازیافتنی	Appraisal Value ارزش بر مبنای ارزیابی
Current Cash Equivalent معادل وجه نقد جاری	Fair Value ارزش معقول و منصفانه
Liquidation Value ارزش بر مبنای تصفیه	
<u>آینده</u>	<u>آینده</u>
Expected Realizable Value ارزش مورد انتظار خالص بازیافتنی	Expected Cost بهای مورد انتظار
Discounted Future Receipts Or service Potentials ارزش بر مبنای تنزیل وجه نقد دریافتی (تنزیل شده) یا خدمت بالقوه	Discounted Value Of The Contractual Obligation ارزش بر مبنای تنزیل تعهدات قراردادی

ویژگی های مبانی ارزش گذاری دارایی ها

ویژگی نوع رویداد Kind Of event	ویژگی نوع معامله Kind of Transaction	ویژگی قیمت In put - Out put	ویژگی زمان Past- Peresent, Future	مبانی ارزش گذاری
Actual واقعی	Acquisition تحصیل دارایی یا Incurrence Of liabilities ایجاد بدهی	Input	Past	۱. بهای تاریخی H.C. Historical Cost. مبلغ نقدی یا معادل مبلغ نقدی که در تحصیل دارایی پرداخت شده است. بنابراین اگر بدهی ایجاد شده، معادل نقدی آن ملاک است.
Hypothetical event فرضی	Acquisition یا Incurrence Of liabilities ایجاد بدهی	In put	Present	۲. بهای جایگزین R.C. Replacement Cost
Hypothetical event فرضی	Disposition Of Assets از دست دادن دارایی	Out put	Present	۳. خالص ارزش فروش N.R.V. Net Realizable value
expected event مورد انتظار	Disposition Of Assets از دست دادن دارایی	Out put	Future	۴. ارزش فعلی P.V. Present Value

با ذکر نمونه ای مورد را بررسی می کنم
 شرکت A با مبلغ ۳۰۰۰ سرمایه و ۳۰۰۰ وام بانکی ۱۰٪ / تعداد ۵۰۰ واحد آن را به قیمت هر واحد ۱۵ می فروشد.
 در اول سال ۱۳۸ X تشکیل می شود در همین تاریخ ۶۰۰ تغییرات در قیمت و قدرت خرید پول به شرح زیر است:

شرح	۱۳۸ X/۱/۱	۱۳۸ X/۷/۱	۱۳۸ X/۱۲/۲۹
بهای جایگزینی R.C.	۱۰	۱۲	۱۳
خالص ارزش بازیافتنی N.R.V.	-	۱۵	۱۷
شاخص عمومی قیمت ها G.P.L.	۱۰۰	۱۳۰	۱۵۶

- واحد اندازه گیری:

- ۱- ارزش اسمی پول Units Of Money
 ۲- قدرت خرید پول Units Of General Purchasing Power
 - شاخص ها:
 ۱- شاخص عمومی قیمت ها
 ۲- شاخص خاص قیمت ها
 ۳- شاخص نسبی قیمت ها
- Specific Price Index
 Relative Price Index
 General Price level Index

صورت سود (زیان)

Units of general purchasing power		Units of money		شرح
N.R.V./CD	R.C./CD	H.C./CD	ارزش اسمی پول	
۱۰۷۰۰ (11)	۹۰۰۰	۹۰۰۰ (6)	۷۵۰۰ (1)	درآمد = فروش
۸۵۰۰ (12)	۷۲۰۰ (8)	۷۸۰۰ (7)	۶۰۰۰ (2)	بهای تمام شده کلای فروش رفته
۲۲۰۰	۱۸۰۰	۱۲۰۰	۱۵۰۰	سود ناویژه
۳۰۰	۳۰۰	۳۰۰	۳۰۰	هزینه بهره (مالی)
۱۹۰۰	۱۵۰۰	۹۰۰	۱۲۰۰	سود عملیاتی
(۶۰۰)	(۶۰۰) (9)	در بالا منعکس است	۱۰۰۰ (3)	منافع زیان ناشی از نگهداری دارایی ها : تشخیص داده شده
(۲۶۰)	(۲۶۰) (10)	ارتباطی ندارد	۳۰۰	منافع زیان ناشی از نگهداری دارایی ها: تشخیص داده نشده
۱۸۰	۱۸۰	۱۸۰ *	ارتباطی ندارد	منافع (زیان) ناشی از قدرت خرید (به شرح جدول)
۱۲۲۰	۸۲۰	۱۰۸۰	۲۵۰۰	

$$\begin{aligned}
 (1) \quad 500 \times 15 &= 7500 & (2) \quad 500 \times 12 &= 6000 & (3) \quad 500(12-10) &= 1000 & (4) \quad 7500 + 17 \times 1 &= 9200 & (5) \quad 6000 + (100 \times 13) &= 7300 & (6) \quad 7500 \times \frac{156}{130} &= 9000 \\
 (7) \quad 500 \times \frac{156}{100} &= 780 & (8) \quad 600 \times \frac{156}{130} &= 720 & (9) \quad \left[12 \times \left(\frac{156}{130} \right) - 10 \right] \times 500 &= (600) & (10) \quad \left[13 - (10 \times \frac{156}{100}) \right] \times 100 &= (260)
 \end{aligned}$$

(11) $9000 + 17 \times 100 = 10700$ (12) $7200 + (13 \times 100) = 8500$ * در جدول پیوست محاسبه شده

ترازنامه

فهرست خرید بول			ارزش اسمی بول			شرح
N.R.V./CD	R.C./CD	H.C/CD	N.R.V.	R.C.	H.C.	
۷۲۰۰	۷۲۰۰	۷۲۰۰	۷۲۰۰	۷۲۰۰	۷۲۰۰	دارائی ها : وجه نقد موجودی کالا جمع دارائی ها
۱۷۰۰	۱۳۰۰	۱۵۶۰ (5)	۱۷۰۰ (3)	۱۳۰۰ (1)	۱۰۰۰	
۸۹۰۰	۸۵۰۰	۸۷۶۰	۸۹۰۰	۸۵۰۰	۸۲۰۰	بدهی ها و حقوق صاحبان سهام : وام بانکی ۱۰٪ سرمایه سود انباشته
۳۰۰۰	۳۰۰۰	۳۰۰۰	۳۰۰۰	۳۰۰۰	۳۰۰۰	
۴۶۸۰	۴۶۸۰	۴۶۸۰ (6)	۳۰۰۰	۳۰۰۰	۳۰۰۰	تشخیص داده شده تشخیص داده نشده منافع ناشی از نگهداری اقلام بولی
۹۰۰	۹۰۰	۹۰۰ (7)	۳۳۰۰	۲۳۰۰ (2)	۳۲۰۰	
۱۴۰ (8)	(۴۶۰)	N.A.	۷۰۰ (4)	۳۰۰	N.A.	
۱۸۰	۱۸۰	۱۸۰	-	-	-	
۸۹۰۰	۸۵۰۰	۸۷۶۰	۸۹۰۰	۸۵۰۰	۸۲۰۰	

1 $1۰ \times 1۳ = 1۳۰۰$

2 $1۲۰۰ + 1۰۰۰ = ۲۲۰۰$

3 $1۰۰ \times 1۷ = 1۷۰۰$

4 $(1۷۰۰ - 1۳۰۰) + ۳۰۰ = ۷۰۰$

5 $1۰۰۰ \times \frac{1۵۶}{1۰۰} = 1۵۶۰$

6 $۳۰۰۰ \times \frac{1۵۶}{1۰۰} = ۴۶۸۰$

7 $(1۹۰۰ - ۶۰۰) - (1۷ - 1۳) \times 1۰۰ = ۹۰۰$

8 $(1۷۰۰ - 1۳۰۰) - ۲۶۰ = 1۴۰$

منافع ناشی از نگهداری ارقام پولی

مبلغ تعدیل شده	ضریب	مبلغ تعدیل نشده	
۴۶۸۰	۱۵۶ به ۱۰۰	۳۰۰۰	خالص دارایی های پولی ۱۳۸۸/۱/۱
۹۰۰۰	۱۵۶ به ۱۳۰	۷۵۰۰	دریافت ارقام پولی طی سال ۱۳۸۸
۱۳۶۸۰		۱۰۵۰۰	
			کسر می شود . ارقام پولی پرداختنی
۹۳۶۰	۱۵۶ به ۱۰۰	۶۰۰۰	خرید
۳۰۰	۱۵۶ به ۱۵۶	۳۰۰	بهره
۹۶۶۰		۶۳۰۰	
۴۰۲۰		۴۲۰۰	
		۴۲۰۰	خالص ارقام پولی ۱۳۸ X/۱۲/۲۹ واقعی
		(۴۰۲۰)	خالص ارقام پولی ۱۳۸ X/۱۲/۲۹ محاسباتی
		۱۸۰	منافع ناشی از نگهداری ارقام پولی

دیگری غیر از بهای تاریخی استفاده می شود . استمرار و تداوم استفاده از بهای تاریخی بیانگر آن است که حسابداری به دلایل مختلف از جمله ضعف در تئوری نتوانسته از مبانی دیگری استفاده کند.

منابع

فارسی

- ۱- ثقفی ، علی ، جزوه تئوری حسابداری II ، سال ۱۳۷۶
- ۲- مرکز تحقیقات تخصصی حسابداری و حسابرسی ، مبانی نظری حساب داری و گزارشگری مالی در ایران « متن پیشنهادی » سازمان حسابرسی نشریه ۱۱۳ سال ۱۳۷۶

انگلیسی

- Riahi Belkaoui, Ahmed . " Accounting Theory " Thomson Learning 2004,5th ed. Pp.513-552
- Sterthing, Robert R., " Relevant Financial Reporting in an age of price changes " Journal of Accountancy, Feb. 1975,pp.42-51

نتیجه گیری :

هم در شرح موضوع و به علاوه در مثال عددی روشن شد که با به کارگیری سه نوع مبانی ارزش گذاری و استفاده از دو واحد اندازه گیری در ساده ترین حالت ممکن موجودی کالا (دارایی) از ۱۰۰۰ تا ۱۷۰۰ و سود شرکت از ۸۲۰ تا ۲۲۰۰ می تواند تعیین شود. این در حالی است که از روش های مختلف موجودی کالا استفاده نشده و تنها به یک روش اکتفا شده . بدیهی است چنانچه شرکت دارایی های متنوعی داشت و از روش های متفاوت استفاده می کرد ، ده ها ارزش و ده ها مبلغ برای سود را می توان گزارش کرد. نکته نهایی آنکه آنچه عملادر حسابداری به طور پیوسته مورد استفاده قرار گرفته است مبانی بهای تاریخی است ، ارزش هایی که با استفاده از سایر مبانی ارزش گذاری حاصل می شود تماماً به طور مکمل (به عبارت دیگر تکمیل کننده مبانی بهای تاریخی) گزارش می شود ، یعنی هیچ یک از مبانی در عمل به طور مستمر و روزانه برای ثبت معاملات به کار گرفته نمی شود ، تنها در پایان هر دوره مالی از ارزش های

آشنایی با کمیته ویژه ارتقاء گزارش‌های فعالیت‌های اقتصادی

ترجمه: دکتر فرزانه حیدرپور^۱

همواره بر توسعه مدل فعلی متمرکز بوده است و در نتیجه ترقی، مقبولیت، به‌کارگیری و درک آن محدود شده است.

با مطرح شدن ذینفعان واقعی شامل افرادی که قدرت تقاضا و فراهم کردن اطلاعات بهتر را دارند، کمیته ویژه حرکت به سمت ارتقاء گزارشگری فعالیت‌های اقتصادی را با این ائتلاف جهانی تسریع خواهد نمود.

کمیته ویژه تلاش می‌نماید تا زمینه‌ای مساعد را برای گروهی منتفذ، فراگیر و بین‌المللی متشکل از ذینفعان گزارش‌های فعالیت‌های اقتصادی فراهم نماید

در سال ۲۰۰۲ کمیته ویژه ارتقاء گزارشگری فعالیت‌های اقتصادی توسط هیئت مدیره انجمن حسابداران رسمی آمریکا تشکیل شد. هدف این کمیته ارتقاء مدل گزارشگری کنونی می‌باشد. از بدو تشکیل، این کمیته تلاش نموده است تا مسیر دستیابی به این هدف را بررسی و مسیر موفقیت را مطرح نماید. هدف کمیته از ابتدا این بوده است

که آراء مجموعه‌ای متشکل از سرمایه‌گذاران، بستانکاران، قانونگذاران، مدیریت و سایر ذینفعان را گرد هم آورد تا کیفیت و شفافیت اطلاعات تهیه شده برای تصمیم‌گیری بهبود بخشد. این کمیته تلاش می‌نماید تا زمینه‌ای مساعد را برای گروهی منتفذ، فراگیر، و بین‌المللی متشکل از ذینفعان گزارشگری فعالیت‌های اقتصادی فراهم نماید تا علاوه بر توسعه، از پذیرش عموم برخوردار باشد. منظور از این اقدامات این است که تلاش‌های انجام شده حرفه حسابداری

لزوم ارتقاء گزارشگری فعالیت‌های اقتصادی

در حالی که گزارشگری فعلی به عنوان مبنایی موثر برای انتشار اطلاعات مالی می‌باشد، اما برای رفع نیازهای اطلاعاتی جدید باید ارتقاء یابد. ضرورت به موقع بودن، مربوط بودن و شفافیت اطلاعات، کاملاً مشهود است. تقاضای بازار برای بهبود محتوایی اطلاعات مربوط به سازمان، نیاز به ارتقاء گزارشگری را ایجاد کرد. تعدادی از شرکت‌ها به صورت

بزرگ تلاش می کنند که پنج عنصر را به طور کامل تحت پوشش قرار دهند. هدف نهایی ارتقاء گزارشگری اجتماع پنج عنصر یاد شده می باشد. ارتقاء گزارشگری فعالیت های اقتصادی باید تصویر کامل و قابل فهم از برتری ها، چالش ها، نقاط قوت، میزان ریسک و وضعیت مالی موسسه فراهم نماید. همچنین باید قابلیت هماهنگی با نیازهای خاص گروه های استفاده کننده متنوع را داشته و به استفاده کنندگان اطلاعات کمک کند تا به سازمان از دیدگاه مدیریت بنگرند (برای اطلاعات بیشتر در مورد این عناصر به سایت مربوطه مراجعه نمایید).

کمیته ویژه ارتقاء گزارشگری فعالیت های اقتصادی متشکل از افرادی از تجارت، حسابداری، دانشگاه و دولت است. مسئولیت های کمیته ویژه، تحقق رسالت گزارشگری فعالیت های اقتصادی همراه با آماده سازی مسیر بهبود آن می باشد.

پی نوشت
۱- عضو هیأت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی
منبع

www.aicpa.org/innovation/scebr.htm

داوطلبانه قدم هایی را برداشته اند و این امر نیاز به ارتقاء گزارشگری را ثابت می کند. برای مثال بسیاری از شرکت های پتروشیمی و سایر صنایع اطلاعاتی را فراهم نموده اند که مبنای آن صحت، اطمینان و پاسخ دهی به نیازهای زیست محیطی بوده است. گزارشگری اندازه های غیرمالی بین سرمایه گذاران و اعتبار دهندگان برای اخذ تصمیم مناسب، جایگاه ویژه ای یافته است.

بهبود چارچوب نظری گزارشگری فعالیت های اقتصادی

چارچوب نظری گزارشگری فعالیت های اقتصادی بهبود یافته شامل پنج عنصر گزارشگری فعالیت های اقتصادی است که عبارتند از: قابلیت اتکای سیستم، اندازه های مالی و غیرمالی، انتشار اطلاعات، قابلیت فهم افشاها، و حسابداری شرکت های سهامی.

مقیاس و هم گرایی پنج عنصر ذکر شده در تمام شرکت ها یکسان نیست. یک سازمان کوچک ممکن است بر روی یک یا تعداد اندکی از این پنج عنصر متمرکز شود و درجات متفاوتی داشته باشد. به عبارت دیگر شرکت های دولتی

نشانی انجمن:

تهران، خیابان ملاصدرا، خیابان خوارزمی

(سازمان گوشت) کوچه میلاد،

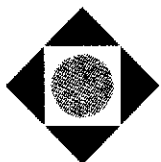
شماره ۷ غربی

صندوق پستی ۹۵۵۴-۱۵۸۲۵

تلفکس: ۸۸۰۳۸۴۱۸-۸۸۰۵۱۳۴۱

بانک کارآفرین

دانش جهانی، راه حل ایرانی

هماهنگ با شما

در کنار شما

Global Knowledge
Local Solutions

شبهات مطالعات فرسنگی
پرتال جامع علم انسانی

همسو با آخرین تکنولوژی روز جهان

طیف کامل خدمات بانکی

مناسب با نیازهای شما

نرخ سود علی الحساب سپرده‌ها

نوع سپرده	نرخ سود علی الحساب
سپرده سرمایه گذاری بلند مدت (پنج ساله)	۲۰/۵٪
سپرده سرمایه گذاری بلند مدت (چهار ساله)	۱۹/۵٪
سپرده سرمایه گذاری بلند مدت (سه ساله)	۱۹٪
سپرده سرمایه گذاری بلند مدت (دو ساله)	۱۸/۵٪
سپرده سرمایه گذاری بلند مدت (یک ساله)	۱۸٪
سپرده سرمایه گذاری کوتاه مدت ویژه (شش ماهه)	۱۵٪
سپرده سرمایه گذاری کوتاه مدت	۱۳٪

سود علی الحساب سپرده های فوق بطور روز شمار پرداخت میگردد :

طرح بخت همبستگی
مشارکت و همبستگی
 نرخ ۱۲٪
 اعطای تسهیلات در قالب عقود اسلامی
 به دارندگان حسابهای پس انداز فرض الحسنة

مدت	مبلغ تسهیلات	نرخ سود	مدت بازپرداخت
۱۲	۱۰/۰۰۰/۰۰۰	۱۲٪	۵
۱۵	۲۰/۰۰۰/۰۰۰	۱۵٪	۶
۲۰	۳۰/۰۰۰/۰۰۰	۱۹٪	۸

تعاونی اعتبار ثامن الائمه کمره اعتماد شما

مسترفان گرامی
برای یک حساب
ویدئویی
 بازگشت به حساب خود
 پرداخت بالاترین سود ممکن
 تسهیلات در زمان و با کمترین هزینه حساب
 ۲۰ آبان ۱۳۹۶

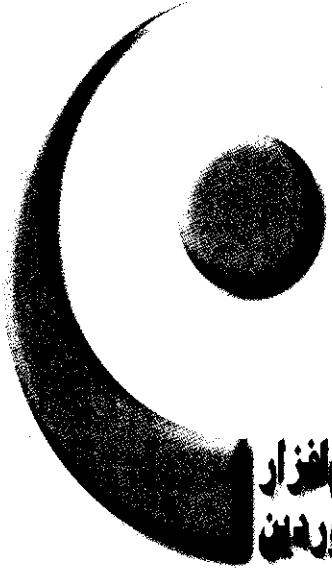
تعاونی اعتبار ثامن الائمه کمره اعتماد شما

طرح
مهرورزان
 رفیع تر و باارزش تر در قالب
 اعطای فرض الحسنة
 به زوج های جوان و بیستماران

رهنه تعاونی اعتبار ثامن الائمه کمره اعتماد شما

باقیات و صاحبات
 سپرده گذاری ابراهیم خلیل
 به معرفی ابراهیم خلیل
 در قالب عتقه فرض الحسنة

تعاونی اعتبار ثامن الائمه کمره اعتماد شما

شرکت نرم افزار
فروardin

- حسابداری و دفترداری ده سطحی
- حقوق و دستمزد و پرسنلی
- کنترل صندوق و بانک و خزانه داری
- اموال و دارائیهای ثابت
- برنامه ریزی و کنترل تولید و موجودی
- انبار و حسابداری انبار
- فروش و پخش و حسابداری فروش
- قیمت تمام شده

نرم افزار جامع مالی و اداری

تمامی

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
رتال جامع علوم انسانی

بانک های اطلاعاتی نامحدود (شرکتهای مختلف) با تعاریف و اسناد مستقل، سال های مالی متعدد برای هر بانک اطلاعاتی، کاربران متعدد با رمز عبور و حدود دسترسی قابل تعریف، امکان استفاده بصورت تک کاربره و شبکه، امکان بکارگیری در چند محل جغرافیائی مختلف و تبادل و یکسان سازی اطلاعات توسط Outlook، ارسال اطلاعات و گزارش ها و فهرست ها به Excel، پشتیبانی کلیه چاپگرها، حفاظت و مقاومت بسیار بالا در مقابل خرابی اطلاعات و قطع برق، امکانات بسیار پیشرفته جهت جستجوی اطلاعات و اسناد و گزارشها، قابلیت طراحی گزارشهای جدید با امکان تعریف ستونها و جداول و شرایط بصورت پارامتریک، مدیریت چاپ بسیار قوی با امکانات تعریف نوع کاغذ، فونت، رنگ، چاپگر، سربرگ، آرم، سطر بندی، حواشی و تعیین ستون های مورد نیاز در کلیه گزارشها و دفاتر و فهرستهای برنامه، راهنمای Online به اضافه کتاب راهنمای جامع، برنامه نویسی تحت محیط Windows با استفاده از Delphi و SQL Server امکانات درج، ادغام، جابجائی، حذف، تغییر تاریخ، درج ردیف،... برای اسناد حسابداری در مرحله تنظیم، حسابداری ارزی کامل با امکان تهیه دفاتر و ترازهای ریالی- ارزی، تهیه دفاتر روزنامه، کل، معین، تفصیلی و انواع تراز دوره ای با امکان تعیین محدوده برای بیش از یک دوره مالی، گزارش های متعدد ترازنامه، سود و زیان و صورتهای مالی، صدور خودکار اسناد افتتاحیه و اختتامیه، ارسال و دریافت حسابها و اسناد حسابداری توسط فایل، دیسکت و مودم، ... به اضافه صدها قابلیت و مزیت منحصر بفرد دیگر.

www.farvardinsoft.com

پیشگامان آموزش

انجمن حسابداری ایران با همکاری تعدادی از مؤسسات بزرگ حسابرسی عضو انجمن حسابداری ایران اقدام به آموزش کاربردی دانشجویان نمود.

در این راستا، انجمن با معرفی تعدادی از دانشجویان رشته حسابداری به مؤسسات یادشده، زمینه حضور معرفی شدگان در معتبرترین مؤسسات حسابرسی کشور و استفاده از آموزش‌های عملی یک روزه را فراهم آورد.

بدین ترتیب، مؤسسات حسابرسی آزمودگان (حسابداران رسمی)، آزموده کاران (حسابداران رسمی)، اندیشمندان تدبیر (حسابداران رسمی)، دیلمی پور و همکاران (حسابداران رسمی)، رهبین (حسابداران رسمی)، شاخص اندیشان (حسابداران رسمی) و شراکت (حسابداران رسمی) به پیشگامان آموزش عملی حسابداری و حسابرسی پیوستند.

بی شک، چنین اقدامات خودجوش و هدفمندانه‌ای، زمینه ساز تعمیق هرچه بیشتر دانش و مهارت نسل‌های جدید حسابداران و حسابرسان و انتقال تجربیات استادان به دانش‌آموختگان نوپا و در نتیجه ضامن تسریع روند رشد دانش حسابداری در کشور خواهد شد.

هیئت همکاری انجمن حسابداری ایران و مرکز پژوهش‌های مجلس تشکیل می‌شود

در پی مذاکرات مستمر، در تیر ۱۳۸۵ پیش‌نویس تفاهم‌نامه‌ای میان انجمن حسابداری ایران و مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی به امضا می‌رسد که براساس آن کلیه مباحث و مسایل اقتصادی که از مجلس شورای اسلامی یا دیگر ارگان‌ها به مرکز پژوهش‌های مجلس ارجاع می‌شود، در این هیئت مشترک بررسی و کارشناسی می‌شود. موضوعات مرتبط با این هیئت عبارتند از: فساد اقتصادی، پولشویی، قوانین مالی و مالیاتی، در پی مذاکرات مستمر، در تیر ۱۳۸۵ پیش‌نویس تفاهم‌نامه‌ای میان انجمن حسابداری ایران و مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی به امضا می‌رسد که براساس آن کلیه مباحث و مسایل اقتصادی که از مجلس شورای اسلامی یا دیگر ارگان‌ها به مرکز پژوهش‌های مجلس ارجاع می‌شود، در این هیئت مشترک بررسی و کارشناسی می‌شود. موضوعات مرتبط با این هیئت عبارتند از: فساد اقتصادی، پولشویی، قوانین مالی و مالیاتی، قانون تجارت، قانون چک، قوانین مربوط به تسهیلات و جرایم دیرکرد بانک‌ها، قوانین مربوط به ارگان‌های علمی و حرفه‌ای مرتبط، بازار سرمایه و موارد دیگر اقتصادی می‌باشد.

ناصر پرتوی دبیر کل انجمن، هدف از حضور اعضای مجرب انجمن که عمدتاً از استادان، متخصصان و صاحب‌نظران سراسر کشور می‌باشند را تعمیق بیشتر قوانین و مهم‌تر از آن اجرایی‌تر شدن آنها عنوان کرد.

آغاز فعالیت کارگروه‌های علمی-تخصصی

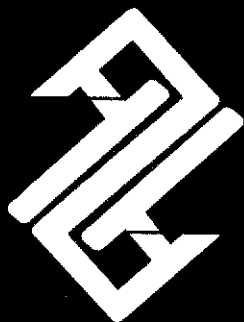
در پی برگزاری انتخابات هیئت مدیره جدید انجمن و مصوبات اخیر آن، کارگروه‌های آموزش، پژوهش، ارزیابی، همایش‌ها و قوانین و مقررات، از تیر ۱۳۸۵ فعالیت رسمی خود را آغاز می‌کنند. دستاوردها، اظهارنظرها و پژوهش‌های کارگروه‌ها پس از تأیید هیئت مدیره به منزله بازتابی از دیدگاه رسمی انجمن حسابداری ایران به شمار می‌روند. انجمن امیدوار است از طریق برگزاری همایش‌ها و همچنین مطالعات کارگروه‌ها در کلیه زمینه‌های علمی، تخصصی، پژوهشی و آموزشی حسابداری، حسابرسی، قوانین و مقررات مالی و مالیاتی، استانداردهای حسابداری و حسابرسی و مواردی از این قبیل، گامی در جهت بالندگی و اعتلای دانش حسابداری بردارد. به گزارش روابط عمومی انجمن حسابداری ایران، عضویت در کارگروه‌ها به صورت داوطلبانه بوده و دیگر اعضای انجمن نیز می‌توانند درخواست عضویت خود را به انجمن ارائه دهند.

سومین همایش ملی (مالی و مالیاتی)

انجمن حسابداری ایران سومین همایش ملی خود را در هشتم آبان ۱۳۸۵ برگزار می کند. دبیرخانه انجمن، هدف از برگزاری این همایش را تلاش برای ارتقای کیفی قوانین و مقررات مربوط به امور مالی و حسابداری در کشور اعلام نمود. این همایش با همکاری وزارت امور اقتصادی و دارایی، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، سازمان امور مالیاتی و بالاترین ارگان های نظارتی کشور و با حمایت فعالان اقتصادی کشور برگزار و قوانین مالی و مالیاتی کشور به بحث و تبادل نظر صاحب نظران گذاشته خواهد شد. گفتنی است، انجمن حسابداری ایران تاکنون دو همایش ملی سالانه حسابداری و صنعت را به ترتیب در مهر ۱۳۸۳ و آبان ۱۳۸۴ با موفقیت برپا نموده که در هر یک از آنها اعضای هیئت علمی، حسابداران و حسابرسان رده اول کشور، مدیران ارشد و تصمیم گیران نهایی سازمان ها و واحدهای اقتصادی کشور بردارد.

آمادگی برای کارشناسی ارشد

انجمن حسابداری ایران به عنوان تنها ارگان علمی - تخصصی حسابداری کشور، در پی درخواست های مکرر علاقمندان، اقدام به برگزاری دوره آموزشی آمادگی کارشناسی ارشد حسابداری برای داوطلبان ممتاز دانشگاه ها و مؤسسات آموزش عالی کشور و اعضای محترم وابسته انجمن برای ورود به مقطع کارشناسی ارشد نموده است. این دوره شامل آموزش دروس تخصصی حسابداری نظیر حسابداری مالی، حسابداری صنعتی، حسابرسی، ریاضی و آمار و زبان تخصصی است، در مجموع حدود ۲۱۰ ساعت آموزش را در بر می گیرد. به علاوه، دوره ویژه حل تست (۵۰ ساعت) و آزمون نهایی ارزشیابی از دیگر امکانات دوره آموزشی انجمن به شمار می روند. کلاس های آموزشی، توسط مجرب ترین اسنادان دانشگاه ها که در برگزاری دوره های آمادگی کارشناسی ارشد دارای تخصص و تجربه کافی هستند و با استفاده از شیوه های نوین آموزشی و براساس آخرین برنامه های درسی دانشگاه های معتبر کشور برگزار می گردد. در این راستا، فارغ التحصیلان یا دانشجویان با شرط دارا بودن معدل حداقل ۱۴ می توانند در این دوره ها شرکت نمایند. این دوره از تیر ماه سال جاری به صورت سه روز در هفته، بعد از ظهر برگزار خواهد شد.

استادان، متخصصین، حسابداران، حسابرسان و پژوهشگران رشته حسابداری و رشته های مرتبط چنانچه تمایل به ارائه مقاله یا یادداشت در زمینه های حسابداری، حسابرسی و بازار سرمایه در فصلنامه دانش و پژوهش حسابداری دارند، می توانند نوشتار خود را حداکثر در ۱۲ صفحه A4 تایپ شده همراه با CD به دفتر انجمن ارسال کنند.

خانواده انجمن ۱۰۰۰ نفری شد

این تعداد در پایان سال ۱۳۸۴ به ۷۹ داشته است. عضو رسید. بدین ترتیب، روند افزایش جدول ذیل نشانگر ترکیب اعضا تعداد اعضای حقوقی رشد ۵۸ درصدی می باشد:

ترکیب اعضای انجمن در ۲۰ خرداد ۱۳۸۵

۱۰۰۰	۷۱۱	پیوسته	اعضای حقیقی
	۲۸۹	وابسته	
۱۰۰۰	۸۰	دکتری	مدرک تحصیلی
	۶۰۵	کارشناسی ارشد	
	۳۱۵	کارشناسی	
۱۰۰۰	۴۹	تا ۳۰ سال	سن
	۳۳۸	از ۳۱ تا ۴۰ سال	
	۳۰۹	از ۴۱ تا ۵۰ سال	
	۲۳۲	از ۵۱ تا ۶۰ سال	
	۷۲	بالتر از ۶۰ سال	
۱۰۰۰	۷۷	خانم ها	جنسیت
	۹۲۳	آقایان	
۵۳۳	۵۳۳	حسابدار رسمی	
۸۰	۵۹	مؤسسات حسابداری و حسابرسی	اعضای حقوقی
	۲۱	شرکت ها	

تعداد اعضای حقیقی انجمن حسابداری ایران به مرز هزار نفر رسید. این رقم در سال ۸۴ نسبت به سال ۸۳، رشدی ۳۴ درصدی نشان می دهد. در حال حاضر، اکثر اعضای انجمن را استادان، پژوهشگران، متخصصان، اهل قلم، کارشناسان و صاحب نظران حسابداری و حسابرسی کشور تشکیل می دهند. از سوی دیگر، تاکنون ۷۵۰ دانشجوی ممتاز حسابداری نیز به عضویت دانشجویی انجمن در آمده اند.

در پایان سال ۱۳۸۳، تعداد ۵۰ مؤسسه حسابداری و حسابرسی، شرکت های رایانه ای (بسته ویژه تولیدکنندگان نرم افزارهای مالی) و شرکت های تولیدی بزرگ، اعضای حقوقی انجمن را تشکیل می دادند که

اخبار شورای عالی جامعه حسابداران رسمی

مجمع حسابداران رسمی انتخاب می شوند که انتخابات اعضای جدید شورا در سال ۸۶ انجام خواهد شد. جامعه حسابداران رسمی ایران بالاترین ارگان حرفه ای غیردولتی است که طبق قانون مجلس شورای اسلامی و مصوبه هیئت وزیران در سال ۸۰ تأسیس شده است.

از ابتدای سال جاری آقای مصطفی جهانبانی به عنوان ریاست دوره ای و سرکار خانم فریده شیرازی به عنوان نایب رییس شورای عالی جامعه حسابداران رسمی انتخاب شده اند. گفتنی است اعضای شورای عالی جامعه حسابداران رسمی هر ۳ سال یکبار با رأی گیری کتبی

اولین همایش ملی مالیات ، حسابداری

۸ آبان ۱۳۸۵

- ۱۲. مقایسه روش های حسابداری قانون مالیات ها و استانداردهای حسابداری
- ۱۳. مشوق های مالیاتی برای سرمایه گذاری
- ۱۴. مالیات های غیرمستقیم
- ۱۵. مالیات بر ثروت
- ۱۶. معافیت های مالیاتی
- ۱۷. سیاست های مالیاتی دولت
- ۱۸. پیامدهای اجتماعی اصلاح مالیات
- ۱۹. مشکلات اجرایی مالیات بر ارزش افزوده (VAT) در کشورهای در حال توسعه
- ۲۰. سایر موضوعات مرتبط

انجمن حسابداری ایران در سومین همایش سالانه خود، اولین همایش ملی مالیاتی را در روز ۸ آبان ۱۳۸۵ در سالن اصلی مرکز همایش های رازی برگزار خواهد کرد.

هدف و موضوع همایش

این همایش با هدف بهبود و ترویج فرهنگ مالیاتی ، طرح موضوعات نوین در عرصه مالیاتی، بررسی و تحلیل تجربه مالیاتی دیگر کشورها، ارائه پژوهش ها و پیشنهادها و اصلاحی در قانون مالیات های مستقیم ، و ارائه پیشنهادها و نقطه نظرهای جدید مالیاتی و با حضور ۱۱۰۰ شرکت کننده برگزار خواهد شد.

موضوعات محوری همایش عبارتند از:

مخاطبان
مخاطبان و شرکت کنندگان همایش را مقامات مالیاتی ، مدیران ارشد شرکت ها ، بانک ها ، بیمه ها و سایر واحد های اقتصادی تشکیل می دهند.

- ۱. نقش حسابداری در شفاف سازی مالیاتی
- ۲. چارچوب قانونی مالیات بر ارزش افزوده
- ۳. مالیات بر ارزش افزوده: فرصت ها و چالش ها
- ۴. حسابرسی مالیاتی

فراخوان مقاله

از پژوهشگران ، استادان و کارشناسان مالیاتی که مایل به ارائه مقاله هستند ، درخواست می شود خلاصه مقالات خود را حداکثر در ۲ صفحه تایپ شده به همراه رزومه خود حداکثر تا پایان مرداد ۱۳۸۵ به دبیرخانه انجمن ارسال نمایند.

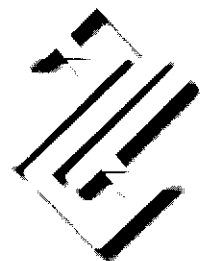
- ۵. حسابرسی مالیاتی و حسابداران رسمی: ضرورت بازنگری در ماده ۲۷۲

- ۶. حسابداری مالیاتی: تعهدی یا نقدی
- ۷. ضرورت بازنگری در قانون مالیات ها در آستانه ورود به سازمان جهانی تجارت (WTO)
- ۸. تحلیل مفاهیم گوناگون تفاهم نامه های بین المللی مالیاتی

زمان و مکان

زمان : ۸ آبان ۱۳۸۵
مکان : مرکز همایش های رازی واقع در جنوب بزرگراه همت بین بزرگراه های شیخ فضل الله و چمران، جنب بیمارستان میلاد.

- ۹. مقایسه قانون مالیات های مستقیم با مدل پیشنهادی صندوق بین المللی پول (IMF)
- ۱۰. برنامه ریزی مالیاتی
- ۱۱. اصلاح قانون مالیات ها و تجربه کشورهای دیگر

فرم درج اطلاع رسانی برای اعضای انجمن

موسسه حسابرسی .....

عضو انجمن حسابداری ایران

عضو جامعه حسابداران رسمی ایران

شرکاء (حسابداران رسمی):

.....
.....
.....
.....

سایر خدمات: .....

تلفن: ..... فکس: .....

نشانی: .....

صندوق پستی: .....

* لطفاً مشخصات بالا را جهت چاپ در مجله دانش و پژوهش حسابداری کامل فرمایید.

مشخصات فیش واریزی جهت درج اطلاع رسانی

تاریخ پرداخت:

نزد شعبه:

شماره فیش:

مبلغ پرداختی: ۱,۴۰۰,۰۰۰ ریال بابت درج اطلاع رسانی در مجله دانش و پژوهش

حسابداری در ۴ شماره به حساب جاری ۱۳۷۰ بانک ملی شعبه سازمان حمایت کد

شعبه ۵۶۰ به نام انجمن حسابداری ایران

راهنمای مؤسسه‌های حسابرسی

مؤسسه حسابرسی آذین حساب

عضو انجمن حسابداری ایران
 عضو جامعه حسابداران رسمی ایران

شرکا (حسابداران رسمی):

ابوالقاسم معماری
 مجید کیانی
 مهدی رضا قاسمیان

نشانی: اصفهان - میدان آزادی - ساختمان
 آزادی - طبقه ۲ - شماره ۶
 (بلوک A, B)

تلفن: ۰۳۱۱-۶۴۴۱۹۱۷ و ۸
 فکس: ۶۶۱۰۵۹۶
 صندوق پستی: ۸۱۶۴۵-۳۹۵

مؤسسه حسابرسی آریابهروش

عضو انجمن حسابداری ایران
 عضو جامعه حسابداران رسمی ایران

شرکا (حسابداران رسمی):

فتحعلی ولاتی
 مرتضی شعبانی
 فرامرز میرزایی صلحی

نشانی: تهران - خ ملاصدرا - شیراز جنوبی
 انتهای گرمسار شرقی - ساختمان کردستان
 واحد ۶

تلفن: ۸۸۰۳۴۴۰۶
 فکس: ۸۸۰۳۴۴۸۲
 کد پستی: ۱۴۳۵۸۸۴۱۴۳

مؤسسه حسابرسی آزمودگان

عضو انجمن حسابداری ایران
 عضو جامعه حسابداران رسمی ایران

شرکا (حسابداران رسمی):

مهرداد آل علی
 فرهاد فرزاد

نشانی: تهران - خیابان کریم خان زند
 خ حافظ - شماره ۷۰۱ - طبقه ۴

تلفن: ۸۸۸۰۳۴۶۵-۸۸۸۰۲۶۳۹
 فکس: ۸۸۹۲۶۷۵۴
 صندوق پستی: ۱۴۳۳۵-۷۹۷

مؤسسه حسابرسی آزموده کاران

عضو انجمن حسابداری ایران
 عضو جامعه حسابداران رسمی ایران

شرکا (حسابداران رسمی):

مسعود بختیاری سوجیلاعی
 علی اصغر فرخ
 علی خیراندیش
 جعفر نیکدل

نشانی: تهران - میدان آرژانتین - خیابان الوند
 خیابان ۲۷ - پلاک ۱۹ - طبقه ۲

تلفن: ۸۸۷۹۲۵۷۹
 فکس: ۸۸۷۷۱۳۸۰
 صندوق پستی: ۷۳۱۸-۱۹۳۹۵

مؤسسه حسابرسی آگاه تدبیر

عضو انجمن حسابداری ایران
 عضو جامعه حسابداران رسمی ایران

شرکا (حسابداران رسمی):

سعید برهانی
 سیامک فتاحی دهکردی

نشانی: تهران - شهرک قدس - بلوار فرحزادی
 بعد از چهار راه دریا - نبش کوچه ایرانی
 ساختمان مروارید - واحد یک

تلفن: ۲۲۳۶۷۷۸۳ فکس: ۲۲۳۶۷۷۸۴
 نشانی اصفهان: خیابان چهار باغ بالا
 مجتمع پارسیان - طبقه دوم - واحد ۴۰۶
 تلفن: ۰۳۱۱-۶۲۷۴۹۹۱
 فکس: ۰۳۱۱-۶۲۷۲۵۶۹

مؤسسه حسابرسی ارتقام نگر آریا

عضو انجمن حسابداری ایران
 عضو جامعه حسابداران رسمی ایران

شرکا (حسابداران رسمی):

مصطفی احمدی وسطی کلایی
 قاسم شیخانی
 سید محمد رضوی
 اسفندیار گرشاسبی

نشانی: تهران - خیابان شریعتی - نرسیده به
 خیابان بهار شیراز - پلاک ۴۱۱ - واحد شماره ۲

تلفن: ۷۷۵۰۱۹۱۳-۶۶۴۸۲۲۸۵
 فکس: ۷۷۵۰۱۹۱۳
 کد پستی: ۱۶۱۳۹۹۴۵۳۴

مؤسسه حسابرسی و خدمات مدیریت اصول پایه فراگیر

عضو انجمن حسابداری ایران
 عضو جامعه حسابداران رسمی ایران

شرکا (حسابداران رسمی):

ابراهیم موسوی
 هوشنگ منوچهری
 حسن صالح آبادی

نشانی: تهران - خیابان مطهری - جنب باشگاه
 بانک سپه - پلاک ۲۲ - طبقه چهارم

تلفن: ۸۸۴۱۱۵۰۵ و ۸۸۴۲۳۵۴۴
 کد پستی: ۱۵۶۷۷۱۷۸۶۶
 صندوق پستی: ۱۵۸۷۵-۵۹۳۵

مؤسسه حسابرسی امین حسابرس افق

عضو انجمن حسابداری ایران
 عضو جامعه حسابداران رسمی ایران

شرکا (حسابداران رسمی):

حبیب رودساز
 عبدالامام عبدالحسین مزرعی
 امیر آقامیری موسوی
 کامران سلیمی

نشانی: تهران - شهرک غرب - فاز ۴ - خیابان
 دادمان - بلوار درختی - کوچه پنجم -
 پلاک ۲ - رنگ سمت چپ

صندوق پستی: ۱۷۷۹-۱۴۶۶۵
 تلفن: ۸۸۵۷۵۴۷۵
 فکس: ۸۸۵۷۵۴۷۶

مؤسسه حسابرسی و خدمات مدیریت برترین پژوهشگر

عضو انجمن حسابداری ایران
 عضو جامعه حسابداران رسمی ایران

شرکا (حسابداران رسمی):

محمد حسین دادگستر
 مصطفی باتقوا
 محمد علی دعایی

نشانی: تهران - سعادت آباد - میدان کاج
 مجتمع تجاری اداری سروستان
 طبقه سوم - واحد ۳۰۸

تلفن: ۲۲۰۹۱۳۲۰ و ۴۲
 فکس: ۲۲۰۸۰۸۱۷
 کد پستی: ۱۹۹۷۹۹۸۳۵۵

راهنمای مؤسسات حسابرسي

مؤسسه حسابرسي پرتو حساب تهران

عضو انجمن حسابداری ایران
عضو جامعه حسابداران رسمی ایران

شرکا (حسابداران رسمی):

اصغر بختیاری
ناصر بیک

نشانی: تهران - خیابان کارگر شمالی - خیابان نصرت - بعد از جمال زاده - پلاک ۲۵۰ واحد ۱۴

تلفن: ۶۶۹۴۹۱۴۹-۶۶۹۰۷۹۵۲۰۳

فکس: ۶۶۹۰۷۹۵۲۰۳-۶۶۹۴۹۱۴۹

کد پستی: ۱۴۱۹۸-۵۲۸۱۱

مؤسسه حسابرسي به روز آوران ژرف اندیش

عضو انجمن حسابداری ایران
عضو جامعه حسابداران رسمی ایران

شرکا (حسابداران رسمی):

حمید طباطبائی زاده فشارکی
نازیوش فارسی منش
عبدالله ناصر احمدیان مرزعه بزدی
علیرضا مسعود خرسندی

نشانی: تهران - خیابان دکتر شریعتی - نشانی میرداماد - ساختمان ۲۰۰ - طبقه دوم - واحد ۱۰

تلفن: ۲۲۲۲۸۴۴۵

فکس: ۲۲۹۱۳۲۴۰

کد پستی: ۱۳۳۵۸۸۴۱۳۳

مؤسسه حسابرسي به راه مشار

عضو انجمن حسابداری ایران
عضو جامعه حسابداران رسمی ایران

شرکا (حسابداران رسمی):

مهربان پرویز
رضا یعقوبی
فریده شیرازی
شیرین مشیر

نشانی: تهران - خیابان مطهری - خیابان فجر (جم سابق) - پلاک ۴۹ - طبقه دوم

تلفن: ۸۸۳۲۴۵۲۷ - ۸

فکس: ۸۸۳۰۹۴۹۰

مؤسسه حسابرسي خردچندان حساب

عضو انجمن حسابداری ایران
عضو جامعه حسابداران رسمی ایران

شرکا (حسابداران رسمی):

ایرج نجفیان
فرهاد بهزادی
محمد حسین آبادی

نشانی: تهران - خیابان کارگر شمالی - فرسیده به پمپ بنزین - کوچه اشراقی - پلاک ۴ - طبقه دوم

تلفن: ۶۶۹۱۵۶۸۲-۲

فکس: ۶۶۴۳۹۵۵۵

صندوق پستی: ۱۴۱۳۵-۵۱۹

مؤسسه حسابرسي و خدمات مدیریت حساب گستر پویا

عضو انجمن حسابداری ایران
عضو جامعه حسابداران رسمی ایران

شرکا (حسابداران رسمی):

اصغر خرمی دیزجی
علی صابزه راز

نشانی: تهران - خیابان طالقانی
بعد از چهار راه بهار - کوچه وزین
پلاک ۵۴۳ - طبقه چهارم

تلفن: ۷۷۶۰۳۳۵۲

فکس: ۷۷۵۰۷۵۴۸

مؤسسه حسابرسي و خدمات مدیریت پریشان باد

عضو انجمن حسابداری ایران
عضو جامعه حسابداران رسمی ایران

شرکا (حسابداران رسمی):

محمد رضا ستارزاده
رسول نصیری خویدهی

نشانی: تهران - خیابان طالقانی - بعد از چهارراه مفتح - ساختمان ۲۹۰ - طبقه سوم

تلفن: ۸۸۳۰۷۳۱۷

فکس: ۸۸۸۲۸۱۳۳

مؤسسه حسابرسي و خدمات مالی دایران

عضو انجمن حسابداری ایران
عضو جامعه حسابداران رسمی ایران

شرکا (حسابداران رسمی):

علی امانی
غلامحسین دوانی

نشانی: تهران - خیابان مطهری - خیابان کوه نور
خیابان هفتم - شماره ۵۰
طبقه دهم - واحد ۱۰۲-۱۰۱

تلفن: ۸۸۵۲۸۶۰۰ (ده خط)

فکس: ۸۸۷۳۹۰۵۶

مؤسسه حسابرسي و خدمات مدیریت دانشگر حساب

عضو انجمن حسابداری ایران
عضو جامعه حسابداران رسمی ایران

شرکاء و مدیران:

علی مصباحیان
حسن معلومات
محمد رضا عزیز
محمد تقی رضایی
سید ابوالفضل دلقندی
محمد باباپور

تلفن دفتر مرکزی:

۰۲۱-۶۶۵۹۱۱۵۷

۰۲۱-۶۶۵۹۱۱۵۸

۰۲۱-۶۶۹۱۳۱۱۱

شهر: ۰۵۱۱-۷۶۳۷۰۶۹ گرگان

تهران: ۰۲۱-۶۶۶۲۰۸۹ زنگنه

سمنان: ۰۳۱-۳۳۲۰۵۰۰ ارجیل

اراک: ۰۸۶۱-۲۲۲۹۵۰۹

مؤسسه حسابرسي داوران حساب

عضو انجمن حسابداری ایران
عضو جامعه حسابداران رسمی ایران

شرکا (حسابداران رسمی):

شعبان حبیب پور کوچکی
نادر بستنده
عباسعلی نیک نفس

نشانی: تهران - خیابان قائم مقام فراهانی
خیابان شهدا - شماره ۱۷ - طبقه ۴ - واحد ۱۷

تلفن: ۸۸۷۲۴۸۴۱-۸۸۷۲۴۸۴۱

فکس: ۸۸۷۲۸۲۴۲

صندوق پستی: ۱۳۳۳۵-۱۳۳۳۶

راهنمای مؤسسات حسابرسي

مؤسسه حسابرسي و حسابداري دفين

عضو انجمن حسابداري ايران

شرکا:

يداله فلاحتي
روح اله خاني اوشاني

نشانی تهران: کوی نصر - خ ۱۴ - پلاک ۲۲
نشانی کرمان: خیابان آذر - کوچه ۵
شماره ۵۰

تلفن تهران: ۸۸۲۸۸۸۲۶ - ۱۲۴۳۸۹۹ ۰۹۱۲
فکس کرمان: ۲۴۶۴۰۷۲ - ۳۴۱

مؤسسه حسابرسي ديلمی پور و همکاران

عضو انجمن حسابداري ايران
عضو جامعه حسابداران رسمي ايران

شرکا (حسابداران رسمي):

نصرت اله تشخيصي
CPA مصطفی ديلمی پور
نصراله سعادتى

نشانی: تهران - بزرگراه آفریقا - پلاک ۲۳
مجمع اداري الهیه - طبقه ۶ - واحد ۶۰۶

تلفن: ۲۲۰۴۹۴۹۷
فکس: ۲۲۰۱۷۵۰۲
صندوق پستی: ۱۹۶۶۷-۴۳۸۸۸

مؤسسه حسابرسي رمز پويا

عضو انجمن حسابداري ايران
عضو جامعه حسابداران رسمي ايران

شرکا (حسابداران رسمي):

حسن حياط شاهي
مصطفی علوی

نشانی: تهران - بلوار میرداماد، میدان مادر
خ محسنی، کوچه یکم، شماره ۲۳، طبقه ۱

تلفن: ۲۲۲۷۵۱۳۱ - ۲۲۹۰۳۰۱۸
فکس: ۲۲۲۷۸۷۶۴
صندوق پستی: ۱۹۳۹۵-۴۹۷۳

مؤسسه حسابرسي و خدمات مدیریت رهبین

عضو انجمن حسابداري ايران
عضو جامعه حسابداران رسمي ايران

شرکا (حسابداران رسمي):

نقی مزرعه فراهانی حسین شیخ سفلی
جواد عیش آبادی فرامرزی نوروزی
محمد حاجی پور

نشانی: تهران - سهروردی شمالی - بالاتراز
آپلدانلب - خیابان سراب - پلاک ۱۸ - واحد ۱۲

تلفن: ۸۸۷۴۹۰۲۰ و ۲۱
فکس: ۸۸۷۴۷۸۳۸

مؤسسه حسابرسي رهیافت و همکاران

عضو انجمن حسابداري ايران
عضو جامعه حسابداران رسمي ايران

شرکا (حسابداران رسمي):

مرتضی عسگری
مجید صفاتی
مصطفی جهانبانی

نشانی تهران: خیابان سهروردی شمالی - نرسیده
به میدان شهید قندی - شماره ۱۵۹ - طبقه ۳
نشانی مشهد: بلوار فردوس - خیابان ابن سینا
غربی - پلاک ۲۳۷ - ساختمان رهیافت

تلفن تهران: ۸۸۵۰۳۹۱۷-۱۸
تلفن: ۶۰۷۴۸۵۱-۶۰۵۱۱
فکس: ۶۰۴۳۴۲۱-۰۵۱۱

مؤسسه حسابرسي سپاهان تراز

عضو انجمن حسابداري ايران
عضو جامعه حسابداران رسمي ايران
شرکا (حسابداران رسمي):

سیدامیر حسین ابطحي نائینی
مهران پوریان
علیرضا جعفری نسب
عباس حیدری کبریتی
سیدشهریار نوریان

نشانی تهران: بلوار میرداماد - خ شهید حصار
(رازان جنوبی) - بن بست بیست و یکم - پلاک ۴
طبقه دوم

تلفن: ۲۲۹۰۳۷۵۹ - ۲۲۹۰۳۷۵۸
فکس: ۲۲۲۷۶۳۳۸
تلفن دفتر اصفهان: ۶۶۹۹۴۹۴ - ۶۶۹۹۵۹۵ (۰۳۱۱)
فکس دفتر اصفهان: ۶۶۸۷۶۰۰ (۰۳۱۱)
تلفکس دفتر یزد: ۸۲۵۳۹۶۱ (۰۳۵۱)

مؤسسه حسابرسي شاخص اندیشان

عضو انجمن حسابداري ايران
عضو جامعه حسابداران رسمي ايران

شرکا (حسابداران رسمي):

احد شله چی
جهانگیر رضانی
مجتبی الهامی
کوروش شایان
علیرضا شایان
حمیدرضا شایان

نشانی: تهران - خیابان ظفر - خ نفت شمالی
نیش خیابان نهم - پلاک ۳۱/۱۱۴ - طبقه ۶
واحد ۲۲ و ۲۳

تلفن: ۲۲۲۶۵۰۲۶ - ۲۲۹۰۴۱۹۹ - ۲۲۲۷۲۱۹۰
فکس: ۲۲۹۰۴۲۰۰

مؤسسه حسابرسي شراکت

عضو انجمن حسابداري ايران
عضو جامعه حسابداران رسمي ايران

شرکا (حسابداران رسمي):

سیروس گوهری
مجید کشور پڑوه لنگرودی
حسن قرنیا

نشانی: تهران - خ دکتر بهشتی - خیابان
قائم مقام فراهانی - ساختمان ۲۱۶ - طبقه ۴

تلفکس: ۸۸۷۱۷۶۵۱ - ۸۸۷۱۷۶۵۰
صندوق پستی: ۱۵۸۷۵ - ۶۶۶۶

مؤسسه حسابرسي مابر مشاور تهران

عضو انجمن حسابداري ايران
عضو جامعه حسابداران رسمي ايران

شرکا (حسابداران رسمي):

معصومه شعبان
اکرم علیاری
محبوب مهدی پور بهمبری
حمید رضا خواجوی

نشانی: تهران - فلسطین شمالی - مابین بلوار
کشاورز و زرتشت - پلاک ۳۹ - ساختمان ۵۵
طبقه ۴ - واحد ۱۸

تلفکس: ۸۸۹۰۵۶۴۷ - ۸۸۹۰۲۳۸۹ - ۸۸۸۹۰۶۱۹
کد پستی: ۱۴۱۵۸ - ۴۳۳۳۸

راهنمای مؤسسات حسابرسی

مؤسسه حسابرسی و خدمات مدیریت ممیز

عضو انجمن حسابداری ایران
عضو جامعه حسابداران رسمی ایران

شرکا (حسابداران رسمی):

حسین سیادت خو
محمدنسی داهی
سعید سینایی مهربانی

نشانی: تهران - بلوار کریمخان زند
خیابان آبان جنوبی - خیابان سپند
شماره ۹۲ - طبقه سوم - واحد ۶

تلفن: ۸۸۹۰۷۶۷۹ و ۸۸۹۰۱۵۴۷ و ۸۸۸۰۲۹۰۱
صندوق پستی: ۱۵۹۸۶۸۵۵۱۷

نظام الدین رحیمیان

عضو انجمن حسابداری ایران
عضو جامعه حسابداران رسمی ایران

حسابدار رسمی:

نظام الدین رحیمیان

نشانی: تهران - خیابان شهید قندی
چهارراه سنبویه - پلاک ۷۴ - واحد ۲۰۵

تلفن: ۸۸۵۰۵۱۶۶

فکس: ۸۸۷۶۸۶۴۲

مؤسسه حسابرسی فردا پدید و همکاران

عضو انجمن حسابداری ایران
عضو جامعه حسابداران رسمی ایران

شرکا (حسابداران رسمی):

حسن تنگ عیش
فرانک زنده نوش

نشانی: تهران - میدان جهاد (فاطمی)
کوچه کامران - پلاک ۱۵ - طبقه ۴
واحد ۸

تلفن: ۸۸۸۹۹۱۴۱ و ۸۸۸۹۹۰۷۰

فکس: ۸۸۸۹۹۷۰۵

کد پستی: ۱۴۱۵۸۹۵۳۹۸

شرکت صلح سازان آینده

عضو انجمن حسابداری ایران

شرکا:

محمود سمندری
لیان سمندری
سامان سمندری

نشانی: تهران - میدان فاطمی - ابتدای

خیابان شهید گمنام - پلاک ۲۴
طبقه سوم - واحد ۵

تلفن: ۸۸۹۶۳۹۷۳

فکس: ۸۸۹۶۷۸۷۳

تلفن های همراه: ۰۹۱۲۱۹۹۹۶۴۹

۰۹۱۲۲۱۷۶۱۱۱

مؤسسه حسابرسی فراگیر اصول

عضو انجمن حسابداری ایران
عضو جامعه حسابداران رسمی ایران

شرکا (حسابداران رسمی):

مراد جعفر زاده اسلامی
مسعود جعفر زاده اسلامی
علی صدر پناه

نشانی: تهران - خیابان ۲۳ گاندی
پلاک ۲۱ - واحد ۲

تلفن: ۸۸۶۶۱۲۶۹

فکس: ۸۸۶۶۱۲۶۹

مؤسسه حسابرسی و خدمات مالی نمودگر روش

عضو انجمن حسابداری ایران
عضو جامعه حسابداران رسمی ایران

شرکا (حسابداران رسمی):

داوود بحری
موسی محسنی
عبدالوهاب بریمانی

نشانی: ساری - خیابان قارن - ساختمان
سینا - طبقه ۲

تلفن: ۰۱۵۱-۲۲۲۲۸۹۲

فکس: ۰۱۵۱-۲۲۲۴۱۸۳

نشانی تهران: خیابان فاطمی غربی - زوبروی
شیلات - پلاک ۲۸۹ - طبقه ۲

تلفن: ۰۸-۶۶۹۱۴۵۴۷ - فکس: ۶۶۹۱۴۵۴۹

صندوق پستی: ۴۸۱۷۵/۶۱۹

نشانی انجمن:

تهران، خیابان ملاصدرا، خیابان خوارزمی

(سازمان گوشت) کوچه میلاد،

شماره ۷ غربی

صندوق پستی ۹۵۵۴-۱۵۸۷۵

تلفکس: ۸۸۰۳۸۴۱۸-۸۸۰۵۱۳۴۱

تحلیل مدل های ارزش گذاری خاص شرکت و/ یا خاص صنعت.

آزمون های کارایی بازار با توجه به داده های حسابداری. این ویژگی ها نشان می دهند که پژوهش ها باید بر شناخت تحلیل گری مالی و نیز روابط بین متغیرهای حسابداری و قیمت های بازار متمرکز باشند. به نظر می رسد تحلیل گران نیرویی را وارد می آورند که بازار را هوشمند می سازد. شواهدی وجود دارد که آنان بازار را هدایت می کنند. افزون بر این، اعلام شده است که تحلیل گران "بهبتر" از هر کس می توانند از تجربه به عرصه های باارزش تری دست یابند.

نظریه اثباتی نهفته ها و ملاحظات قراردادی مهمی را بر ملا ساخته است که به راحتی نمی توان از آنها به هنگام آزمایش داده های حسابداری گذشت. زمانی که به تحلیل متنی روی می آوریم به این نهفته ها بیش از هر زمان دیگری نیاز است.

در عین حال، به دو دلیل نمی توان از نظریه کلاسیک چشم پوشید. حتی اگر با این دیدگاه مخالف باشیم که این نظریه می تواند استانداردهای حسابداری "درست" و "سالم" را دیکته کند، باز هم این حقیقت باقی است که بخش عمده اندازه های مبتنی بر اصول حسابداری پذیرفته شده همگانی یا G A A P یا سازه های نظری است. بنابراین در تحلیل گری

صورت های مالی، مهم است که پیش از تفسیر یا تعدیل رفتار حسابداری خاصی بنا بر دیدگاه تحلیل گر، ابتدا اصول زیربنایی را بدانیم که آن رفتار خاص را توجیه می کند. دوم، شواهد تجربی نشان می دهند که داده های حسابداری که در فرایند تعهدی تولید می شوند، چه پیشینی چه پسینی، به ارزش مربوط اند.

در عین حال، تحلیل گران باید آگاه باشند که روابط حاکم بر اطلاعات حسابداری متضمن برهم کنش های پیچیده میان سرمایه گذاران، مدیران و مقررات گذاران است و این برهم کنش ها ممکن است نهفته ها و ملازمات نیرومندی را

متون حسابداری اثباتی مطرح می شود) دستکاری کنند ممکن است این کار را با یادکردن قیمت های سهام در اولین عرضه عمومی^{۴۳} (IPOها) انجام دهند [نگاه کنید به تئو^{۴۴}، ولس^{۴۵} و وونگ^{۴۶} (۱۹۹۸a و ۱۹۹۸b)] اساساً (در دهه های ۱۹۷۰ و ۱۹۸۰) کارایی بازار مفروض دانسته می شد و اگر محرک دیگری وجود نداشت به نظر می رسید این نوع دستکاری سود توسط مدیران بی فایده باشد. حسابداری اثباتی و نهفته هایش از تعهدات قراردادهای بدهی و پاداش های مدیران به این مسئله پاسخ می دادند. اما حالا پس از گذراندن یک چرخه کامل (با تشکیک در کارایی بازار) مسلماً به جای اول بازگشته ایم.

نتیجه گیری: نهفته های پژوهش های تجربی برای تحلیل صورت های مالی

پژوهش های تجربی که در این مقاله و پژوهش های تجربی حسابداری^{۴۷} بازنگری شد به شماری از اعتقادات و باورها خاتمه داد، که بازاندیشی برخی از آنها، ممکن است در بادی امر کاملاً ساده و پیش پا افتاده به نظر آید. بازیگران بازارهای مالی ساده باور و زودپذیر نیستند و با الگویی غیرارادی به اطلاعات حسابداری واکنش نشان نمی دهند. برعکس، به نظر می رسد این واکنش ها آن قدر پیچیده اند که حتی

روش شناسی های گسترده ۳۰ سال گذشته هم قادر به پوشش همه آنها نبوده اند.

ویژگی های کنونی پژوهش های دانشگاهی را می توان به صورت زیر خلاصه کرد:

شرح و بسط بیش تر و روایی تجربی مدل هایی که متغیرهای حسابداری را به ارزش شرکت مربوط می سازند.

شرح و بسط مدل های پیش بینی که بر اساس مدل های نظری به نظر می رسد مربوط اند و ارزش های آینده متغیرهای حسابداری را پیش بینی می کنند.

5. Penman
6. Ou, Jane A., and Stephen H. Penman, "Financial Statement Analysis and the Prediction of Stock Returns," *Journal of Accounting and Economics* (November 1989), pp.295-329.
7. ex post basis
8. ex ante basis
9. Hilthausen
10. Larker
11. contextual approaches
12. Lev
13. Thiagarajan
14. a priori
15. Barbanell
16. Bushee
17. Pitrowski
18. Dechow
19. Barth
20. Anthony
21. Ramesh
22. Ahmed
23. cross-sectional variation
24. Teets
25. Wasley
26. Amir
27. Beatty
28. Collins
29. Bishop
30. Eccher
31. formal model
32. Ohlson
33. Flethman
34. Edwards
35. Bell
36. theoretical underpinning
37. Eastone
38. Frankel
39. Lee
40. Hutton
41. Sloan
42. Underpriced
43. initial public offering
44. Teoh
45. Welch
46. Wong

برای ارزش گذاری اوراق بهادار دربرداشته باشند.

در نتیجه، پژوهش های حسابداری به روشنی ثابت نکرده اند که تحلیل گری مالی یک عمل بیهوده است. در مقابل، کوشش می شود تا شناخت بهتری از چگونگی کار تحلیل گری مالی به دست آید. اگرچه بازارهای مالی در سال های اخیر به طور فزاینده ای پیچیده شده اند، اما بر این باوریم که تحلیل گری مالی فرهیخته و برتر هنوز هم پاداشی را نصیب تحلیل گران می کند. ما سه دلیل برای این ادعایمان داریم:

۱. توانایی درک تأثیر روش های حسابداری گزینه، سرمایه گذاران را در دنیایی از معاملات پیچیده و فنون تحلیل گری پیچیده در مزیت رقابتی قرار می دهد.
  ۲. کارایی بازار موهبتی جبری نیست، به ویژه در مورد شرکت های کوچک تر که در معرض پژوهش های کم تری بوده اند.
  ۳. تاریخ علوم مالی اخیر دست کم با واپس نگری، نمونه های زیادی را به دست می دهد که بازارهای مالی به علائم هشدار دهنده اعتنا نکرده اند. کسانی که به این هشدارها توجه نکرده اند متحمل زیان های هنگفتی شده اند. سرمایه گذاران برخی شرکت های فناوری و واسطه های مالی نیز اخیراً این پدیده را تجربه کرده اند.
- در عین حال، نادیده گرفتن درس هایی که از بازننگری پژوهش ها و نظریه ها آموختیم غفلت محض است. سرمایه گذاری موفق را صرفاً نمی توان با تمرکز بر صورت های مالی انجام داد. آگاهی از محیط شرکت و مدیریت آن برای تحلیل گری لازم است.

پی نوشت

* این مقاله عمدتاً برگرفته از اثر زیر است:

White, Gerald I., Ashwinpaul C. Sondahi, and Dov Fried, "The Analysis and Use of Financial Statements," 3th edition, John Wiley and Sons, 2003.

1. survey research
2. earnings response coefficient
3. Forecasting
4. Ou

- Accounting and Economics (July 1994), pp.3-42.
- Dechow, Patricia., A.Hutton, and R.Sloan, "An Empirical Assessment of the Residual Income Valuation Model," *Journal of Accounting and Economics* (January 1999),pp.1-34.
- Dechow Patricia, S.P. Kothari, and R. Watts, "The Relation Between Earnings and Cash Flows," *Journal of Accounting and Economics* (May 1998),pp.133-168.
- Easton, Peter D., Trevor Harris, and James Ohlson, "Aggregate Accounting Earnings Can Explain Most of Security Returns: The Case of Long Run Intervals," *Journal of Accounting and Economics*. June/September 1992),pp.119-142.
- Eccher, Elizabeth A., "The Value Relevance of Capitalized Software Development Costs," *works paper, Sloan School of Management*, April 1996.
- Edwards, E. O., and P. W. Bell, "The Theory and Measurement of Business Income," *University of California Press*, 1961.
- Flethman, Gerald, and James A. Ohlson, "Valuation and Clean Surplus Accounting for Operating and Financial Activities," *Contemporary Accounting Research* (Spring1995), pp. 689-731.
- Frankel, R., and C. Lee, "Accounting Valuation, Market Expectation, and Cross-Sectional Stock Returns," *Journal of Accounting and Economics* (June 1998), pp.283-319.
- Hilthausen, Robert W., and D.F. Larcker," *The Prediction of Stock Return Using Financial Statement Information*" *Journal of Accounting and Economics* (June/September 1992),pp.373-411.
- Lev, Baruch, "On the Usefulness of Earnings and Earnings Research: Lessons and Directions from Two Decades of Empirical Research," *Journal of Accounting Research* (Supplement 1989), pp.153-192.
- Lev, Baruch, and S. Ramu Thiagarajan , "Fundamental Information Analysis," *Journal of Accounting Research* (Autumn 1993), pp. 190-215.
- A.barbanell, J., and B. Bushee, "Fundamental Analysis, Future Earnings, and Stock Price," *Journal of Accounting Research* (Spring 1997), pp. 1-24.
- Ahmed, A., " Accounting Earnings and Future Economic Rents: An Empirical Analysis," *Journal of Accounting & Economics* (May 1994), pp.377-400.
- Amir, Eli, and Baruch Lev, " Value-relevance of Nonfinancial Information: The Wireless Communications Industry," *Journal of Accounting and Economics* (August/December 1996), pp.3-30.
- Anthony, J., and K. Ramesh, " Association between Accounting performance Measures and Stock Prices: A Test of the Life Cycle Hypothesis," *Journal of Accounting and Economics* (June/September 1992), pp.203-227.
- Ball, Ray, and Philip Brown , "An Empirical Evaluation of Accounting Income Numbers," *Journal of Accounting Research* (Autumn 1968), pp.158-178.
- Barth, Mary, Donald P. Cram, and Karen Nelson, "Accruals and the Prediction of Future Cash Flows," *The Accounting Review* (January 2001) ,pp.27-58.
- Beatty, A., S. Chamberlain, and J. Magliolo, "Managing the Financial Repots of Commercial Banks: The influence of Capital, Earnings and Taxes, " *Journal of Accounting Research* (Autumn 1996), pp.231-261.
- Bishop, Marguerite L., "Managing Bank Regulation through Accruals," *Stern School of Business, Working paper, New York University* (1996).
- Collins, J., D. Shakelford, and J. Whalen, "Bank Differences in the Coordination of Regulatory Capital, Earnings and Taxes," *Journal of Accounting Research* (Autumn 1996), pp.263-291.
- Dechow, Patricia M., "Accounting Earnings and Cash Flows as Measures of firm Performance: The Role of Accounting Accruals," *Journal of*

Research(Autumn 1996), pp.235-259.

Preinreich, G. A. D., "Annual Survey of Economic Theory: The Theory of Depreciation," *Econometrica* (July 1938), pp.219-241.

Teets, W., and C. Wasley, "Estimating Earnings Response Coefficients: Pooled versus Firm-Specific Models," *Journal of Accounting and Economics* (June 1996), pp.279-296.

Teoh, S., I. Welch, and T. Wong, "Earnings Management and the Long-Run Underperformance of Seasoned Equity Offerings," *Journal of Financial Economics* (October 1998a), pp.63-100.

Teoh, S., I. Welch, and T. Wong, "Earnings Management and the Long-run Underperformance of Initial Public Offerings," *Journal of Finance* (December 1998b), pp.1935-1974.

Ohlson, James A., "Accounting Earnings, Book Value and Dividends: The Theory of the Clean Surplus Equation (Part I)," working paper, Columbia University, 1989.

Ohlson, James A. , "Earnings, Book Values and Dividends in Equity Valuation," *Contemporary Accounting Research* (Spring 1995), pp.661-687.

Ou, Jane A., "The Information Content of Nonearnings Accounting Numbers as Earnings Predictors," *Journal of Accounting Research* (Spring 1990), pp.144-162.

Ou, Jane A. , and Stephen H. Penman, "Financial Statement Analysis and the Prediction of Stock Returns," *Journal of Accounting and Economics* (November 1989), pp.295-329.

Penman, Stephen , "The Articulation of Price-Earnings Ratios and Market-to-Book Ratios and the Evaluation of Growth " *Journal of Accounting*

شرایط پذیرش مقاله ها و چگونگی ارسال آن ها

شرایط قبول مقاله ها:

الف: از لحاظ محتوا

- ۱- در جهت هدف های نشریه باشد.
- ۲- جنبه علمی یا پژوهشی یا تخصصی یا حرفه ای داشته باشد.
- ۳- حاصل مطالعات، تجربه ها و پژوهش های نویسنده باشد.
- ۴- در صورت ترجمه، مقاله حاوی موضوعات جدید و تجارب خاص بوده که با مقتضیات و شرایط جامعه متناسب باشد.
- ۵- قبلاً برای هیچ یک از نشریات داخلی و خارجی ارسال و یا در هیچ یک از آنها چاپ نشده باشد.

ب: از لحاظ شکل ظاهری

- ۱- ارسال ۲ نسخه از مقاله تایپ شده (حداکثر ۱۲ صفحه تایپ شده با برنامه Word-XP و همراه با دیسکت).
- ۲- چکیده ای در حدود ۱۵۰ کلمه به زبان فارسی و انگلیسی همراه مقاله باشد.
- ۳- مقاله های ترجمه شده با نسخه ای از متن اصلی همراه باشد.

۴- فهرست منابعی که مورد استفاده قرار گرفته بدون ذکر شماره ردیف بر روی صفحه ای مستقل و با توجه به الگوی زیر درج شود:

- الف) کتاب تألیف شده: نام خانوادگی و نام نویسنده. (تاریخ نشر). نام کتاب، محل انتشار، ناشر.
- ب) کتاب ترجمه شده: نام خانوادگی و نام مؤلف. (تاریخ تألیف). نام کتاب به فارسی، نام و نام خانوادگی مترجم، ناشر، تاریخ ترجمه.
- ج) مقاله: نام خانوادگی و نام. (تاریخ نشر). عنوان مقاله. نام مجله، شماره انتشار، شماره صفحات استفاده شده.

ضوابط نهایی پذیرش مقاله ها برای چاپ در فصلنامه

مقاله های تألیفی، تحقیقی و ترجمه ای را حداقل دو تن از اعضای شورای سردبیری مورد ارزیابی قرار می دهند و پذیرش نهایی منوط به موافقت قطعی مدیر مسئول است.

نحوه ارسال مقاله:

خواهشمند است مقاله های خود را با رعایت موارد فوق همراه با نام نامه ای بسا ذکر نام و نام خانوادگی، میزان تحصیلات، مرتبه علمی، محل اشتغال، نشانی پستی و الکترونیکی و شماره تلفن به عنوان سردبیر مجله ارسال فرمایید.